

ЛИСТ ЕЛЕКТРОМРЕЖЕ СРБИЈЕ ГОДИНА 7 БРОЈ 57 СЕПТЕМБАР 2012.

ОДЛУКА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Никола Петровић
нови генерални директор ЈП ЕМС

САВЕТОВАЊЕ SIGRE У ПАРИЗУ

Европски енергетски изазови

Седница Одбора за квалитет и одрживи развој

Четврта седница Одбора за квалитет и одрживи развој ЈП ЕМС, којом је председавала **Сандра Петровић**, заменик генералног директора, одржана је у пословној згради Електромереже Србије у Београду.

Одбор је усвојио документа, процедуре интегрисаног менаџмент система (ИМС), мисију и визију, политику квалитета, стандарде безбедности и заштите

на раду као и заштите животне средине, активирања портала „алфреско шер“ за објављивање докумената ИМС.

Усвојена правила и документи у складу су с Правилником о раду Одбора за квалитет и одрживи развој и с 31 процедуром стандарда ИСО 9001, ИСО 14001 и ИСО 18001.

П. Б.

Уговор о осигурању запослених у ЈП Електромережа Србије

Нови Уговор о колективном осигурању запослених у ЈП Електромережа Србије за период од три године потписан је са конзорцијумом „Дунав осигурање“ а.д.о и „Делта Генерали осигурање“ а.д.о, и ступио је на снагу првог јула. Предмет Уговора је колективно осигурање лица запослених на неодређено и одређено време, према кадровској евиденцији у ЈП ЕМС, од последица несрећног случаја, укључујући повреде на раду, професионална обољења и допунско здравствено осигурање. На основу члана 53. Закона о безбедности и здрављу на раду „Послодавац је дужан да запослене осигура од повреда на раду, професионалних обољења у ве-

зи са радом, ради обезбеђивања накнаде штете“, а запослени у ЈП ЕМС имају осигурање било где у току 24 часа.

Осигурање запослених од последица несрећног случаја, укључујући повреде на раду и професионална обољења пружа покриће и одговарајућу накнаду за случај трајног губитка опште радне способности (инвалидитет) према Општој табели инвалидитета, смрти од последица несрећног случаја и професионалног обољења и природне смрти, а предвиђене су и дневне накнаде у случају пролазне неспособности за рад услед незгоде (максималан број дана дневне накнаде: 200 дана).

Допунско здравствено осигурање пружа покриће и одговарајућу накнаду за случајеве теже болести и хируршке интервенције, односно операције

Општи и посебни услови осигурања од последица незгоде, тежих болести и хируршких интервенција, услови осигурања за случај професионалних болести, као и обрасци Пријава штета и упутства за пријаву могу се прочитати на:

<http://pdc/vrazmena/kneza-milosa/aleksandra-drljaca> и www.sindikatem.org.rs.

А. Дрљача

НОВА ТС 220/110KV БИСТРИЦА
СА РАСПЛОТОМ ДАЛЕКОВОДА
110KV I 220 KV

Откуп земљишта

У Центру за правне послове ЈП ЕМС у протеклом периоду активности су биле веома живе. Влади Републике Србије пре пар месеци упућен је захтев за Утврђивање Јавног интереса на основу којег је добијено Решење о утврђивању јавног интереса за будућу нову трафостаницу 220/110 киловолти Бистрица и за далеководни расплет 2 x 110 и 2 x 220 киловолти.

Општини Нова Варош поднети су захтеви за експропријацију земљишта за приближно 70 затезних стубова, што значи да би осталих носећих стубова требало да буде бар три пута више на поменутих новим далеководним трасама. Када би се сабрала укупна дужина и број стубова, пројекат је у техничком смислу готово идентичан са ДВ трасом од Ниша до македонске границе.

Нова 220/110 киловолтна трафостаница Бистрица са приступним путем заузимаће површину од готово 4,1 хектар. На тој локацији укупно има 21 парцела. Две парцеле откупљују се у целости, а преосталих 19 у деловима. Тренутно се пред надлежним катастром обавља парцелисање, односно цепање парцела које се откупљују, а у пореској управи процењује се вредност земљишта. Поред наведених 70 затезних стубова, раде се и елаборати о експропријацији земљишта за преостала стубна места.

За реализацију овог пројекта, ЈП ЕМС ће формирати комисије за решавање имовинских односа на терену са власницима земљишта, како би се овај значајан пројекат што пре реализовао, односно како би се пред општинским органима у Новој Вароши решавала евентуално само она стубна места која остану спорна – нерешена од стране комисије, док ће комплетан поступак експропријације за земљиште које обухвата трафостаница и приступни пут бити спроведен пред Општином Нова Варош уз ангажовање Службе за имовинско правне послове.

М. Вукас

Пријаве са свом пратећом документацијом доставити на:

Александра Дрљача

Центар за имовину - Служба за осигурање имовине и лица

Кнеза Милоша 11, Београд

Тел.011-3330694

Моб.064-8029413

E-mail: aleksandra.drljaca@ems.rs

У првих шест месеци остварена добит у пословању

Надзорни и Управни одбор ЈП Електромрежа Србије одржали су седнице 20. септембра у пословној згради ЈП ЕМС, Надзорни 37-у, а Управни одбор 41- редовну седницу. Главне теме биле су пословање Предузећа у првих шест месеци фискалне године и предаја 53 трансформаторске станице 110/х kV из састава ЈП ЕМС привредним дистрибутивним друштвима у саставу ЈП ЕПС.

Седнице су водили **Дејан Филиповић**, председник НО и **Видоје Јевремовић**, председник УО. Информацију о пословању Предузећа за првих шест месеци образложио је **Јован Ећимовић**, извршни директор за ЕФП. Он је истакао да је Предузеће наставило с позитивним трендом пословања водећи правилну пословну политику управљања финансијским токовима без обзира на тешку економску ситуацију. Главни приходи

Позитиван тренд упркос економској кризи

остварени су из основне делатности, прикључака на систем за пренос електричне енергије, прекограничних алокација и смањења укупне стопе губитака у преносу електричне енергије. Услед тога, пословни приходи су увећани за 12 одсто у односу на планиране. Рационалан приступ управљању трошковима и реализацијама фактура према директним потрошачима и дистрибуцијама, као и стабилизација динара према евр, допринели су да ЈП ЕМС за првих шест месеци позитивно послује и оствари добит од приближно 127 милиона динара, а такав тренд се очекује и у резултатима за првих девет месеци и на крају године. Председник Управног одбора Видоје Јевремовић изразио је задовољство што ЈП ЕМС, без обзира на услове економске кризе, наставља са

позитивним трендом пословања, као и у претходних 10 година.

Мр Гојко Дотлић, саветник генералног директора и председник Радне групе за примопредају објеката привредним друштвима ЈП ЕПС обавестио је чланове УО докле се дошло по питању издвајања 110/х kV трансформаторских станица и дела запослених. Реч је о 53 трансформаторске станице и 86 запослених. Да би се примопредаја обавила неопходно је применити одредбе новог Закона о енергетици, Закона јавној својини и Закона о привредним друштвима, као и одлуке и препоруке Владе Републике Србије и ресорних министарстава. Одлука треба да се спроведе најкасније до првог јануара 2013, а неопходно је да се од републичке Владе добије замена Оснивачког акта Предузећа како би се заштитио положај запослених који прелазе у привредна друштва и да би се заштитио економско-финансијски и технички положај ЈП ЕМС.

Руководилац Центра за људске потенцијале **Марина Томовић** образложила је зашто се врши пренамена стамбеног простора при ТС Нова Варош у магацински простор.

Тања Гавриловић, корпоративни директор за комерцијалне послове, известила је Управни одбор о разлозима искњижења основних средстава ситног инвентара и остале опреме страдале у недавном пожару у магацину у Реснику и бензинској пумпи у НДЦ-у. Управни одбор захтевао је да се за следећу седницу детаљније образложи узрок пожара и извести докле се стигло са истрагом коју води МУП.

Према већ устаљеној пракси, донето је неколико одлука о расходима возила, основних средстава, ситног инвентара, демонтране опреме и амбалаже у више организационих делова ЈП ЕМС, а известиоци су били Јован Ећимовић, Марина Томовић и **Зоран Марјановић**.

Нови генерални директор ЈП ЕМС

Влада Србије поставила је, на седници одржаној 20. септембра, **Никола Петровића**, дипломираног економисту, за вршиоца дужности генералног директора ЈП Електромрежа Србије. Никола Петровић је, годинама радећи у иностранним и домаћим компанијама у Швајцарској, Великој Британији и Србији, стекао богато искуство у унутрашњој и спољној трговини, а 2011. постаје директор компаније Есо Енерго group d.o.o, која примењује најсавременије технологије у коришћењу зелене енергије, али се бави и изградњом хидроцентрала.

На позицији директора компаније Есо Енерго group стекао је широко искуство у организацији, истраживању и развоју тржишта електричне енергије. Поседује професионално искуство у изградњи хидроцентрала. Његове специјалности обухватају анализе у области различитих технологија производње електричне енергије, укључујући обновљиве изворе, анализе оптималног развоја производних капацитета као и дугорочног развоја преносне мреже. Течно говори француски и енглески језик.

Никола Петровић је рођен 1974. године у Београду, ожењен је и отац је двоје деце.

Седници Управног одбора присуствовао је **др Милош Миланковић**, генерални директор ЈП ЕМС, коме је то био последњи радни дан на тој позицији. Др Миланковић је искористио прилику да се обрати присутнима и захвали члановима УО на успешној сарадњи.

М. Вукас

Нови министри енергетике и рударства

Функцију министра енергетике, развоја и заштите животне средине у новој влади обављаће **Др Зорана Михајловић**.

Зорана Михајловић рођена је 1970. године у Тузли. Основну и средњу школу завршила је у Београду, као ученик генерације. Дипломирала је и докторирала на Економском факултету у Београду. Ванредни је професор "Мегатренд" универзитета. Десет година је радила ЕМС-овом претходнику – Електроистоку. У периоду од 2004. до 2006. године, у Кабинету потпредседника Владе Републике Србије **Мирољуба Лабуца** обављала је функцију саветника за енергетику, шефа Одсека за енергетску и политику заштите животне средине, а од 2005. до 2006. године и шефа Кабинета. Била је члан Управног одбора ЕПС-а од 2004. до

Др Зорана Михајловић, министарка енергетике, развоја и заштите животне средине

2007. године. У Влади Републике Српске била је саветник за енергетику премијера **Милорада Додика** у периоду од 2009. до 2010. године.

Објавила је три књиге и више десетина стручних радова, говори енглески језик и мајка је једног сина.

Функцију министра природних ресурса, рударства и просторног планирања обављаће **Милан Бачевић**.

ДАЛЕКОВОД НОВИ САД 3 - ТЕМЕРИН

Украдене дијагонале

страница 6

ОБЈЕКАТ ЈП ЕМС У АРАНЂЕЛОВЦУ

Реновирање Виле Караџић

страница 7

ТС НОВИ САД 3

Ново постројење сопствене потрошње

страница 8

НЕДАВНИ ПОЖАРИ У СРБИЈИ УГРОЗИЛИ И ДАЛЕКОВОДЕ

Најтеже било на Мокрој Гори

страница 9

44. САВЕТОВАЊЕ ЦИГРЕ У ПАРИЗУ

Кинеска енергетска понуда Европи

страница 13

УПОЗНАЈЕМО ОПЕРАТОРЕ СИСТЕМА: ФРАНЦУСКА

Кључна карика у енергетском ланцу

страница 18

МЕЂУНАРОДНА РАЗМЕНА СТУДЕНАТА

Едукација будућих инжењера

страница 21

"СОСИЈЕТЕ ЖЕНЕРАЛ" ЛИГА

ЈП ЕМС првак у малом фудбалу

страница 23

СУСРЕТИ СИНДИКАЛНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

Такмичења и унапређење сарадње

страница 25

ЕМС-ОВА АМБУЛАНТА

Један дан - један живот

странице 26-27

издаје ЈП ЕМС
Београд, Кнеза Милоша 11

www.ems.rs

генерални директор:
Никола Петровић

организатор за
односе са јавношћу:
Милдан Вујичић

одговорни уредник:
Милош Богићевић

редакција:
Предраг Батинић
Мирослав Вукас
Сања Екер
Александар Опачић
Срђан Станковић

контакт:
(011) 3243 081
pr@ems.rs

припрема и штампа:
ДОО "Комазец"

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
658 (497.11) (085.3)

ЕМС: Електромрежа Србије : лист
Електромреже Србије / одговорни уредник Милош
Богићевић. – Год. 1, бр. 1 (сеп. 2005) -
.- Београд (Кнеза Милоша 11) : ЈП ЕМС, 2005 -
(Инђија : "Комазец"). - 30 стр

Месечно. - Је наставак: Електористок
ISSN 1452 - 3817 = ЕМС. Електромрежа Србије
COBISS.SR - ID 128361740

Пуштено у рад реконструисано ΔВ поље

Комплетно реконструисано 220-киловолтно далеководно поље 217/1 у 400/220 kV ТС Обреновац пуштено је у рад средином августа. На пољу је постављена потпуно нова високонапонска опрема са секундарним везама.

Радови на далеководном пољу обављени су у склопу реконструкције ТС Обреновац која је почела прошле године. Извођач радова је био ПД Електроисток - Изградња, све пројекте урадио је ПД Електроисток - Пројектни биро, а за надзор је био задужен Центар за Инвестиције у сарадњи са Погоном Београд и Погоном Техника. Неопходна искључења рађена су у договору са Националним диспечерским центром.

Реконструкција ТС Обреновац се наставља, а у њеном склопу врши се и анти-корозивна заштита комплетног 400/220 kV постројења, као и постављање видео надзора.

М. Б.

Нови прекидач 400 kV у генераторском пољу

Генераторско поље 400 kV генератора Г2 у РП 400 kV Дрмно, у коме је постављен нови прекидач, пуштено је у рад средином августа.

Стари прекидач, који је коришћен од осамдесетих година, замењен је новим, произвођача Сиенс, типа ЗАР2FI, чиме се побољшава поузданост испоруке електричне енергије из ТЕ Костолац Б, као и сигурност напајања конзума.

Радови у разводном постројењу Дрмно се настављају, тако да ће у наредном периоду бити замењен и прекидач у генераторском пољу Г1.

Извођач радова је ПД Електроисток - Изградња, све пројекте урадио је ПД Електроисток - Пројектни биро, а надзор врши Центар за Инвестиције. Све активности се обављају у сарадњи са Погоном Београд и Погоном Техника.

М. Б.

ТС КРАЉЕВО 3

Планирано проширење енергетског објекта

СТИЖЕ НОВИ ЕНЕРГЕТСКИ ТРАНСФОРМАТОР ОД 400 МЕГАВОЛТАМПЕРА ИНСТАЛИСАНЕ СНАГЕ

Ускоро се очекује проширење ТС 220/110 киловолти Краљево 3 и њено подизање на 400 киловолтни преносни однос. У склопу припремних активности урађен је Идејни пројекат који ће разматрати стручне службе и надлежне комисије у ЈП ЕМС.

Сходно томе, набављен је и један нови енергетски трансформатор преносних карактеристика 400/220 киловолти, укупно инсталисане снаге 400 мегаволтампера, производње Кончар-Сиенс. Недавно је у фабрици произвођача високо-енер-

гетске опреме боравио стручни тим из ЈП ЕМС на испитивању поменутог трафоа.

Крајем августа отворен је и тендер о избору квалификованог шпедитера за транспорт поменутог трафоа, који би на одредиште требало да стигне почетком октобра, док би транспорт од фабрике кренуо крајем септембра.

Планирано је да трансформатор возом стигне до станице у Доњој Ратини, а потом специјалном вучном композицијом до Горње Ратине где се налази и локација ТС Краљево 3. ЈП ЕМС је недавно упутио захтев ПД Електроисток-Изградња д.о.о за изградњу новог платоа на ТС Краљево 3 где би био лоциран резервни енергетски трансформатор, а на место постојећег био уграђен нови енергетски трансформатор који стиже из фабрике.

М. Вукас

На једном стубном месту на 110-киловолтном далеководу Нови Сад 3 - Темерин крајем августа установљено да недостаје укупно 10 металних L профила, тзв. дијагонале, које су очигледно биле мета лопова. Покрадене су све доње укрштајне дијагонале, доњи "крстаци", чиме је смањена стабилност стуба за 50 одсто.

Да на том далеководу недостају дијагонале, монтери Службе за одржавање далековода Погона преноса Нови Сад, приметили су током монтирања, такође, недостајућих дијагонала, укупно 26 на неколико стубова, на 220-киловолтном далеководу Нови Сад 3 - Србобран.

Истог дана, монтери су поставили нове L профиле на свим стубним местима, те је спречено падање стубова и много већа материјална штета.

- Корист од крађе дијагонала је минимална, такоређи занемарујућа у односу на то колику штету може да нанесе Предузећу. Опасна је, пре свега због тога што

Нови метални профили постављени истог дана када је крађа примећена

због недостајућих дијагонала може да падне стуб, а никада не пада један стуб, већ за собом повлачи и неколико наредних - каже бравар **Миле Плазачић**.

У том случају, каже он, дешава се да не можемо да испоручимо електричну енергију извесно време одређеном броју корисника.

- Имамо, међутим, скоро увек резервна решења, па снабдевање никада није блокирано. Тако је било и у овом случају - каже Плазачић, наводећи да је посебна процедура поново подићи стуб, за шта је потребно много више времена.

У претходне две године неколико далековода се срушило, управо због крађе металних профила са стубова, који на "црном тржишту" вреде око 30 динара

по килограму. Крадљивци их углавном користе за приколице или као тарабе, ограде.

Редовна контрола и сарадња са полицијом помажу да број крађа буде смањен и да се на време уочи недостајуће дијагонале са стуба. На мети лопова, осим дијагонала, врло често су и уземљена направљена од бакра на старијем типу далековода, потом бакарна ужад и други каблови ускладиштени у магацинима на отвореном простору, па чак и они уграђени у високонапонску опрему. Лопови скидају делове опреме и у самим трансформаторима. Зато је Погон Нови Сад био принуђен да уведе службе обезбеђења у Суботици, Србобрану, Новом Саду.

С. Екер

Благовременим постављањем нових профила спречава се настајање веће материјалне штете

ОД КНЕЗА МИЛОША ДО КРАЉИЦЕ НАТАЛИЈЕ

Нова оптичка веза у Београду

Полагање оптичког кабла у центру града

Почетком августа завршени су радови прве, примарне, фазе полагања оптичког проводника (кабла) од пословне зграде у Кнеза Милоша 11 до пословне зграде у улици краљице Наталије 56.

Друга, секундарна, фаза, односно секундарно повезивање радиће се у наредном периоду. Укупна дужина положеног оптичког кабла је хиљаду и 150 метара. Друга фаза радиће се у сарадњи и координацији са Телекомом и ЈП ЕПС- ПД ЕДБ.

Резултат пројекта биће јединствена оптичка повезаност пословних објеката на нивоу Београда у јединствену оптичку мрежу ЈП ЕМС, боља повезаност и проток информација унутар Предузећа, смањење закупа према Телекому и друге бројне погодности.

Целокупан пројекат ЈП ЕМС реализује сопственим средствима. Полагање кабла извела је фирма ТелеГруп. Надзор целокупног процеса поверен је Центру за Инвестиције Предузећа, као и Центру за Телекомуникације ЈП ЕМС.

М. В.

РЕНОВИРАЊЕ ВИЛЕ КАРАЏИЋ

Комисија извршила контролу и пријем радова

У Аранђеловцу се приводе крају радови на санацији и адаптацији објекта виле Караџић и комплекса „Вила Караџић“. Комисија за пријем објекта је 18. септембра посетила Аранђеловац и том приликом направила увид у изведене радове. Радове је извршила Пројект-монтажа из Београда, а надзорни орган и представници завода за заштиту споменика из Крагујевца редовно су пратили њихово извођење, тако да су и сада заједнички извршили контролу и усклађеност са пројектом. Цео комплекс има статус споменика културе, што обухвата, поред грађевинских објеката, и парк хербаријуми, који се простире на 81,83 ари. Овај комплекс је власништво државе Србије, а ЈП Електромрежа Србије има право коришћења који је наследила од Електроистока који још од 1962. управља овим објектом.

Радови на објекту започели су 2009. године, на основу услова које је дао Завод за заштиту споменика културе, а по тим условима цео објекат у спољашњем делу морао је остати аутентичан, са свим украсним, конструктивним елементима, фасадама и кровом. Објекат је потпуно адаптиран за нове пословно-едукативне садржаје, сви детаљи су репарирани, очишћени и враћени у пређашње стање. Боја фасаде је враћена у првобитну коју је Вила имала након изградње. Објекат Виле се састоји из две целине - постојећег објекта Виле који је површине 520 квадратних метара и дела сутерена испод велике терасе објекта, површине 313 квадратних метара, у ко-

јем су пројектом предвиђене две учионице за одржавање едукативних садржаја, улазни хол са гардеробним простором, места за седење и извојени сепаре. Ове две целине ће моћи засебно да функционишу, али моћи ће да се користе и као једна функционална целина.

Пројектна документација за адаптацију објекта виле Караџић је урађена у складу са условима Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу. Прва фаза на основу пројекту обухвата санацију и адаптацију Виле, док ће друга фаза, која би требало да се ради у наредном периоду, а у складу са средствима која буду на располагању, обухватити рушење монтажно стамбеног објекта, реконструкцију депаданса, изградњу

стамбеног објекта за кућепазитеља, санацију спортског игралишта, санацију каменог моста са прилазним саобраћајницама, реконструкцију улазне капије и израду нове спољашње ограде.

Инвеститор свих до сада изведених радова је ЈП Електромрежа Србије, а првобитни радови на адаптацији и санацији су започети још 2005. године и обухватили су санацију терасе са партерним уређењем терена око новоизграђене терасе као и инсталатерске радове на спољашњем осветљењу терасе, хидрантској мрежи, водоводу и канализацији.

По речима **Зорана Катића**, представника надзорног органа на овом објекту, вила је у својој историји више пута санирана, али никад није овако детаљно урађено реновирање објекта. - Када је реновирање започело, остали су буквално само зидови, и тада се приступило грађевинским радовима који су објекат учинили одрживим и функционалним, каже Катић.

На објекту је урађена савремена инсталација, климатизација, постоје две врсте грејања - на струју и на гас, предвиђени су противпожарни сензори, као и сензори који спречавају неовлашћени улазак у објекат. Објекат је конципиран као веома луксузан и репрезентативан, а посебно треба истаћи свечану салу која се налази у приземљу објекта. На првом спрату налазе се четири апартмана величине од дванаест до тридесет и три квадрата, а у поткровљу се налазе још четири апартмана величине од тринаест до петнаест квадрата. Оно што посебно краси објекат су терасе које омогућавају посетицима да уживају у прелепом окружењу виле, а посебно треба издвојити кулу објекта, са које се пружа поглед на град Аранђеловац. У наредном периоду очекује се опремање објекта намештајем и наставак пројектом предвиђених радова, чиме ће обезбедити потпуна функционалност објекта.

Срђан Станковић

Сала у приземљу

Заокружена комплетна реконструкција

Монтажом и пуштањем у рад новог постројења биће омогућено поуздано функционисање сопствене потрошње трафостанице Нови Сад 3

Ново постројење сопствене потрошње у трафостаници Нови Сад 3 требало би да буде монтирано до новембра. Највећи део грађевинских радова завршен је 2010. године, када је реконструисана командна зграда и преостаје само да буду постављени подови на носаче, као и ћелије.

- Ново постројење ће чинити АББ-ове ћелије типа UniGear ZSI. То је металом оклопљено и ваздухом изоловано постројење са извлачивим вакуумским прекидачима. Као управљачко-заштитне јединице користиће се релеји 7SJ6315 које је испоручио Сиенс - прецизира шеф трафостанице Нови Сад 3 **Владимир Миливојевић**, констатујући да ће пуштањем у рад овог постројења бити заокружена комплетна реконструкција ТС Нови Сад 3.

У будућности ће се, када су у питању системски објекти, прећи на концепцију трансформатора 400/х и 220/х kV, без коришћења терцијера за сопствену потрошњу, што значи да ће напајање бити обезбеђено из средњенапонске, односно дистрибутивне мреже.

- Дакле, у напајању системских објеката, зависимо од трећих лица. Зато је веома важно да се правовремено укључимо у све развојне активности

тог дела средњенапонске мреже која је нама извор напајања сопствене потрошње - напомиње директор Погона преноса Нови Сад **Весна Шнајдеров**.

Гашењем сопственог извора напајања, односно гашењем трансформатора код којих се терцијер користи за напајање сопствене потрошње, каже она, ми немамо алтернативу, јер зависимо од неког другог, а не од сопствених ресурса.

Осим ТС Нови Сад 3, постоји још неколико трафостаница које очекује постављање новог постројења сопствене потрошње. Једна од њих је трафостаница Сремска Митровица 2, која је значајно реконструисана 2006. године.

- План је да у Сремској Митровици 2 буде монтиран нови трансформатор 400/110 kV код којег неће бити коришћен терцијер за напајање сопствене потрошње, те ће се, у даљој будућности, појавити потреба за напајањем сопствене потрошње из 20-киловолтне дистрибутивне мреже - каже Весна Шнајдеров.

Она наглашава да су то дугорочни планови развоја, који подразумевају гашење трансформације 220 на 110 киловолти у ТС Сремска Митровица 2, односно престанак коришћења терцијера за напајање сопствене потрошње трафостанице.

Сања Екер

Сигурни извори енергије су најважнији

За системске објекте најважније је да имају сигурне изворе напајања сопствене потрошње, јер она је срце сваког објекта.

- Ако немамо квалитетне изворе за сопствену потрошњу онда нећемо моћи ни да рачунамо да ће објекат да функционише. О томе треба правовремено бринути - закључује директор Погона преноса Нови Сад.

РЕМОНТ У ТС СРЕМСКА МИТРОВИЦА 2

Замењени прекидачи и постављен нов струјни мерни трансформатор

Током петодневног редовног ремонта трансформатора и трансформаторског поља у трафостаници Сремска Митровица 2, средином августа замењен је прекидач у трафо пољу Т1, напона 110 kV, а постављен је и један нов струјни мерни трансформатор. Трансформаторско

поље пуштено је у рад 17. августа. Крајем августа обављени су и радови у далеководном пољу далековода 1226, према Мачванској Митровици, где су промењени прекидач и излазни растављач, а урађен је и комплетан ремонт целог поља.

С. Е.

Угрожени далеководи у близини Вардишта

Замена изолације на ДВ ТС Севојно – ТС Пљевља

У склопу годишњих ремонта, далеководне екипе Погона преноса Ваљево замениле су комплетну изолацију у властитој режији на потезу ТС Севојно – ТС Пљевља чиме су обухваћени далеководи 134 од броја 1 до броја 5.

То је готово 100 километара на 450-так стубова. Планирано време ремонта “пробијено” је само четири дана што значи да није угрожена ни сигурност снабдевања потрошача, нити финансијска структура пошто су значајне уштеде постигнуте ванредним напорима Ваљеваца. Посебну помоћ далеководним екипама пружили су **Горан Ђурић**, руководилац Службе одржавања ДВ у Ваљеву, и **Јанко Левнаић**, који је био задужен за координацију.

НЕДАВНИ ПОЖАРИ У СРБИЈИ УГРОЗИЛИ И ДАЛЕКОВОДЕ

Најтеже било на Мокрој Гори

Горело у близини наших далеководна на Златибору као и у близини Ђердапа 2

Зоран Марјановић, директор Погона Бор

Шумски пожари у Србији недавно су нанели огромне штете. Угрозили су летину, шумски фонд, претили су насељима, али и електроенергетским објектима. Горело је на Копаонику, Тари, Старој планини, Златибору... Изузетно дуг сушан период и ванредно високе температуре, али и непажња, изазвали су пожаре широм Републике.

Зоран Марјановић, директор ЕМС-овог Погона преноса Бор, каже да је ватра, која је пре двадесетак дана захватила праховску депонију, угрожавала и наше далеководне поред Хидроелектране Ђердап 2. Трасе испод далеководна биле су уредно посечене, али су упа-

љено дивље растиње на ободима коридора и сама запаљена депонија претили ЕМС-овим далеководима. Стога су превентивно угашени 110-киловолтни далеководи, а на време су позване и ватрогасне екипе из ХЕ Ђердап и из града. Захваљујући томе далеководи су већ после два часа били под напоном.

На територији Погона преноса Ваљево било је знатно теже.

- На Златибору, испод брда Чигота горело је у близини пет далеководних стубова на 110-киловолтном далеководу 134/2 од ТС Златибор 2 до ХЕ Кокин Брод баш кад је далеководна екипа Упоришта Бајина Башта Погона преноса Ваљево радила на том далеководу. Мењали су изолаторе и **Зоран Стаменић** је са стуба приметио пожар. Одмах су јавили ватрогасној јединици у Новој Вароши. Према њиховом сведочењу, правремена дојава спречила је много веће штете и противпожарна акција умало би закаснила због чега су се захвалили ЕМС-у. У гашење пожара укључио се и авион. Осим Стаменића, у екипи су били и **Љубиша Аврамовић**, **Срђан Ђокић**, **Драган Николић**, **Милан Динић**, **Славко Благојевић**, **Милош Стефановић**, **Предраг Маринковић**, **Радан Максимовић**, **Младен Јовановић**, **Милан Обрадовић** и **Миленко Благојевић**, - истиче **Светислав Божић**, пословођа Упоришта далеководне екипе у Бајиној Башти.

Првог дана септембра избило је више пожара на Мокрој Гори, у околини

места Пањак и Доње Вардиште, у близини неколико ЕМС-ових далеководна: 220 kV од ТС Бајина Башта до ТС Пљевља 2 (206/1), 220 kV ТС Бајина Башта – чвориште Вардиште – ХЕ Бистрица (203/1 и 2), 220 kV ТС Пожега – Вардиште – ТС Вишеград (214/3 и 4). Ситуација је била гора и опаснија него на Златибору. Цело поподне ватрогасци су се борили с пожарима. У близини далеководна нису смели да гасе док није дошао Светислав Божић Мрси и искључио далеководне. У гашење пожара укључен је био и хеликоптер. Нормално уклопно стање постигли су тек у 20.04 часова, каже Мрси.

П. Батинић

Хеликоптер гасио пожар поред далеководна од ТС Бајина Башта до ТС Пљевља 2

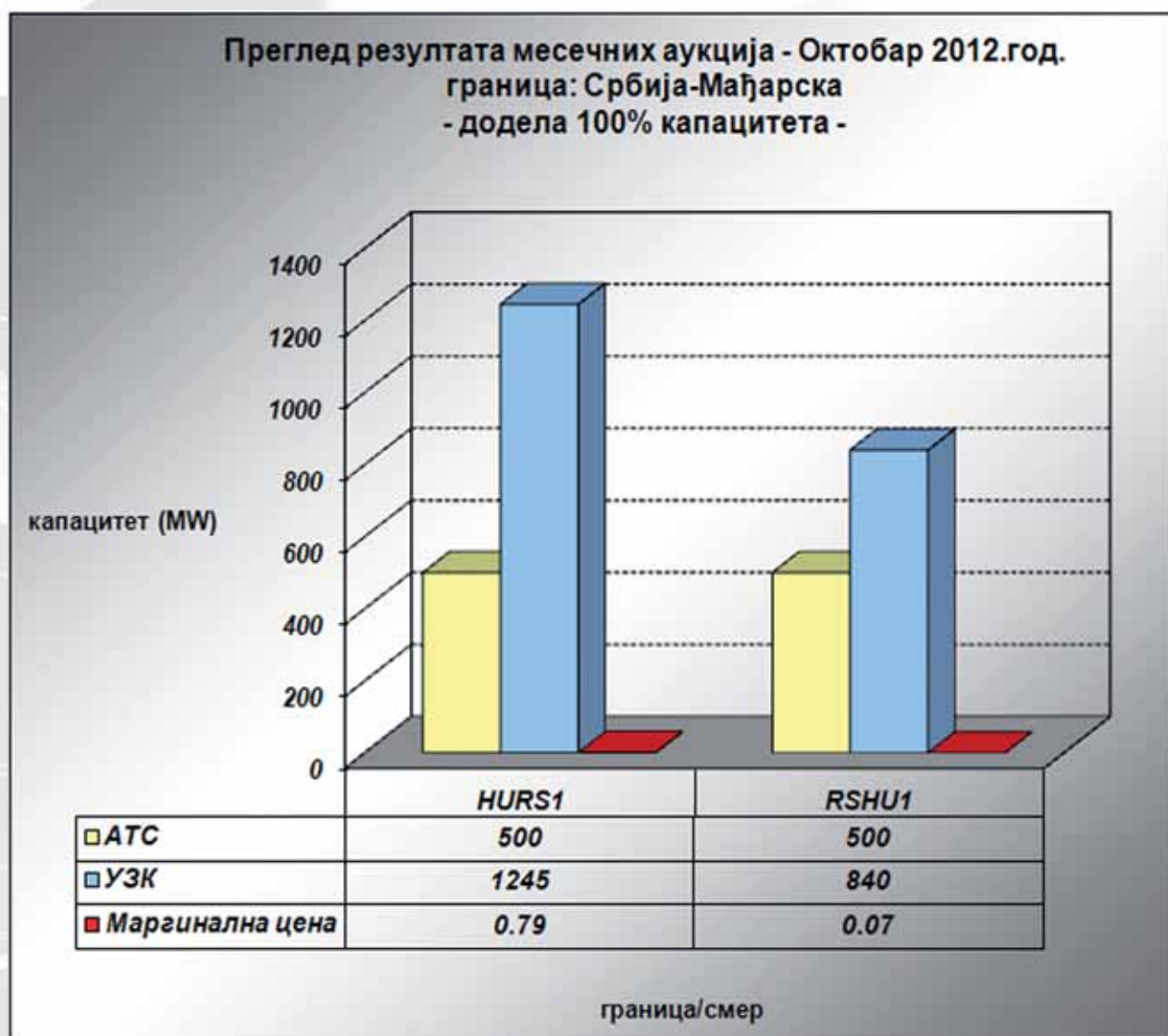
Преглед резултата месечних аукција прекограничних преносних капацитета за октобар 2012. године

У септембру 2012. године одржане су месечне, експлицитне аукције, за доделу права на коришћење прекограничног преносног капацитета на границама регулационе области Републике Србије, за октобар 2012. године.

На заједничким, месечним аукцијама, на граници Мађарска-Србија, за октобар 2012. године, учествовало је 21 учесника и забележено је загушење у оба смера.

Резултати заједничких месечних аукција на српско-мађарској граници, за август 2012. године, приказани су у табели и на графику:

Тех.ознака границе/смера	Период важења	АТС	Укупни захтевани капацитет (УЗК)	Укупни додељењи капацитет	Бр. учесн. који су поднели захтев	Бр. учесн. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских понуда	Маргинална цена	Загушење
		MW	MW	MW				eur/MWh	ДА / НЕ
HURS1	01.-31.10.2012.	500	1245	499	21	13	76	0.79	ДА
RSHU1	01.-31.10.2012.	500	840	500	17	14	57	0.07	ДА

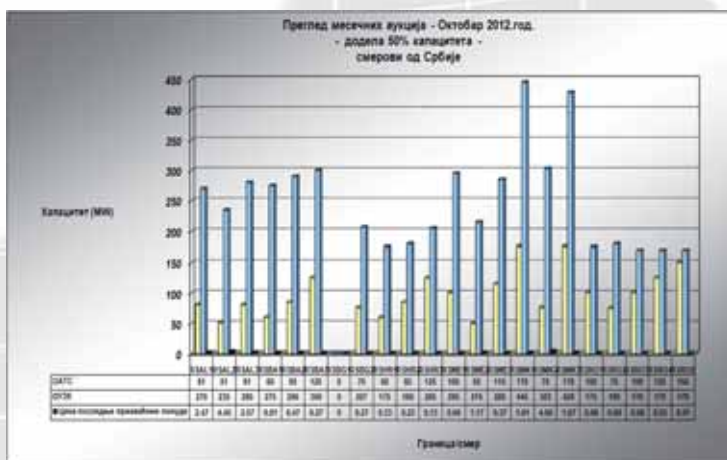
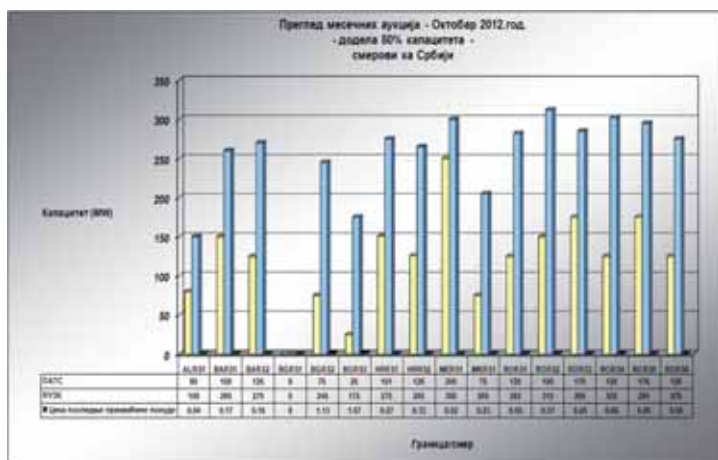

Детаљне информације о процедури и резултатима заједничких аукција објављени су на званичном сајту ЈП ЕМС:
http://www.ems.rs/stranice/tehnicke_informacije/mesecne_rezultati_inf-joint.htm

ЈП ЕМС је организовао доделу 50 посто расположивих прекограничних капацитета на месечном нивоу за октобар 2012. године на осталим границама и смеровима регулационе области републике Србије. Укупан број компанија које су учествовале јулским аукција био је 18. На свим границама и смеровима постојало загушење.

Резултати месечних аукција за доделу 50 посто расположивог преносног капацитета, за октобар 2012. године, приказани су у табели и на графику:

Тех. ознака границе/ смера	Период важења	АТЦ	Укупни захтевани капацитет	Укупни додељени капацитет	Бр. учесн. који су поднели захтев	Бр. учесн. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских понуда	Цена последње прихваћене понуде	Загушење
		MW	MW	MW				eur/MWh	ДА/НЕ
ALRS1	01.10.-31.10.2012	80	150	80	7	5	10	0.04	ДА
BARS1	01.10.-05.10.2012	150	260	150	12	8	24	0.17	ДА
BARS2	06.10.-31.10.2012	125	270	125	12	7	23	0.18	ДА
BGRS1	01.10.-13.10.2012	0	0	0	0	0	0	0	НЕ
BGRS2	14.10.-26.10.2012	75	245	75	10	4	26	1.13	ДА
BGRS3	27.10.-31.10.2012	25	175	25	10	3	23	1.67	ДА
HRRS1	01.10.-05.10.2012	151	275	148	9	4	21	0.27	ДА
HRRS2	06.10.-31.10.2012	126	265	126	8	4	20	0.33	ДА
MERS1	01.10.-31.10.2012	250	300	250	9	8	16	0.02	ДА
MKR S1	01.10.-31.10.2012	75	205	74	8	4	15	0.23	ДА
RORS1	01.10.-05.10.2012	125	282	125	11	5	29	0.55	ДА
RORS2	06.10.-07.10.2012	150	312	150	11	4	30	0.37	ДА
RORS3	08.10.-14.10.2012	175	285	174	11	8	30	0.25	ДА
RORS4	15.10.-26.10.2012	125	302	124	11	6	30	0.65	ДА
RORS5	27.10.-28.10.2012	175	295	175	11	7	30	0.25	ДА
RORS6	29.10.-31.10.2012	125	275	125	10	5	29	0.55	ДА
RSAL1	01.10.-14.10.2012	81	270	81	10	4	28	2.47	ДА
RSAL2	15.10.-26.10.2012	51	235	51	10	2	26	4.45	ДА
RSAL3	27.10.-31.10.2012	81	280	81	10	4	27	2.57	ДА
RSBA1	01.10.-05.10.2012	60	275	60	12	2	25	0.81	ДА
RSBA2	06.10.-13.10.2012	85	290	85	12	3	25	0.47	ДА
RSBA3	14.10.-31.10.2012	125	300	125	12	4	27	0.27	ДА
RSBG1	01.10.-13.10.2012	0	0	0	0	0	0	0	НЕ
RSBG2	14.10.-31.10.2012	76	207	75	11	6	20	0.27	ДА
RSHR1	01.10.-05.10.2012	60	175	60	9	5	20	0.33	ДА
RSHR2	06.10.-13.10.2012	85	180	85	9	6	20	0.23	ДА
RSHR3	14.10.-31.10.2012	125	205	125	9	6	22	0.13	ДА
RSME1	01.10.-14.10.2012	100	295	100	11	4	26	0.66	ДА
RSME2	15.10.-26.10.2012	50	215	50	11	2	20	1.17	ДА
RSME3	27.10.-31.10.2012	115	285	115	11	5	26	0.37	ДА
RSMK1	01.10.-14.10.2012	176	445	175	8	6	27	1.01	ДА
RSMK2	15.10.-26.10.2012	76	303	76	7	3	26	4.59	ДА
RSMK3	27.10.-31.10.2012	176	428	176	8	5	26	1.07	ДА
RSRO1	01.10.-14.10.2012	100	175	99	9	8	16	0.06	ДА
RSRO2	15.10.-18.10.2012	75	180	75	9	7	16	0.09	ДА
RSRO3	19.10.-21.10.2012	100	170	100	9	8	15	0.06	ДА
RSRO4	22.10.-26.10.2012	125	170	124	9	9	15	0.03	ДА
RSRO5	27.10.-31.10.2012	150	170	150	9	9	15	0.01	ДА

Детаљне информације о процедури и резултатима заједничких аукција објављени су на званичном сајту ЈП ЕМС:
http://www.ems.rs/stranice/tehnicke_informacije/mesecne_rezultati_inf.htm

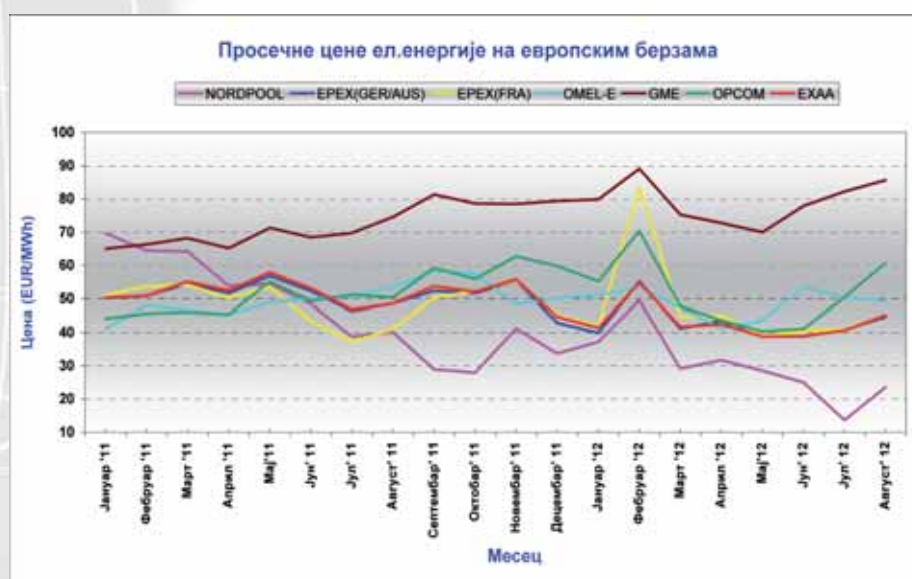
Марко Јанковић, дипл.ел.инж.

Преглед цена електричне енергије на европским берзама

Посматрајући табелу и график можемо констатовати да је на већини европских берзи просечна месечна цена електричне енергије порасла у односу на неколико претходних месеци. Тај раст цена није експлозиван, као у случају фебруарског потреса на тржишту, већ благ и у континуитету. Једино значајније повећање забележено је на Nordpool Spot берзи и то за око 75 посто, али ако имамо у виду да је база била на историјски ниском нивоу, пораст просечне цена од 10 Еур/МWh није сигнификантан.

Сви подаци су преузети са званичних сајтова наведених берзи електричне енергије.

Месец	Просечна цена електричне енергије(EUR/MWh)						
	БЕРЗА						
	ЕРЕХ СПОТ (Немачка/Аустрија)	НОРД ПООЛ (Норвешка)	ЕРЕХ СПОТ (Француска)	ОМЕЛ-Е (Шпанија)	ГМЕ (Италија)	ОРСОМ (Румунија)	ЕХАА (Аустрија)
2011							
Јануар '11	50.12	69.62	51.09	41.19	65.00	44.09	50.34
Фебруар '11	50.86	64.46	53.62	48.03	66.29	45.67	50.88
Март '11	54.47	64.22	54.13	46.67	68.18	46.04	55.12
Април '11	51.58	53.84	50.12	45.45	65.18	45.36	52.52
Мај '11	56.83	54.48	53.52	48.9	71.28	55.11	57.93
Јун '11	52.30	48.40	43.40	50.00	68.41	49.29	53.15
Јул '11	46.40	38.78	37.34	50.82	69.74	51.19	46.81
Август '11	48.57	40.14	41.03	53.53	74.51	50.41	48.62
Септембар '11	52.31	28.94	50.32	58.24	81.31	59.23	53.75
Октобар '11	51.65	27.95	52.24	57.46	78.61	55.96	52.13
Новембар '11	55.36	41.18	55.46	48.38	78.47	62.73	55.79
Децембар '11	42.90	33.74	45.10	50.07	79.37	59.75	44.69
2012							
Јануар '12	39.89	37.18	41.89	51.06	79.85	55.23	41.38
Фебруар '12	55.19	49.61	83.52	53.44	89.04	70.41	54.79
Март '12	41.13	29.20	44.63	47.56	75.30	47.81	41.75
Април '12	43.57	31.71	44.92	41.21	72.72	43.60	42.45
Мај '12	38.85	28.50	38.96	43.58	69.96	40.39	38.83
Јун '12	38.81	25.04	40.34	53.50	77.87	41.11	39.00
Јул '12	41.02	13.70	40.96	50.30	82.20	50.46	40.56
Август '12	44.58	23.57	45.26	49.33	85.64	60.65	45.27

Јасмин Личина, дипл.економиста
Марко Јанковић, дипл.ел.инж.

Делегација ЈП ЕМС коју је предводила Сандра Петровић, заменик генералног директора

рачунавању еквивалентних чланова и повећању чланарине.

- На овогодишњој CIGRE на изванредан начин представила се Кина. Она је дугогодишњи члан, али последњих година интензивирала је активности. Прво предавање приликом церемоније свечаног отварања одржао је **Лиу Чениа**, председник кинеске Државне корпорације за мрежу. Тема је била „Јака и паметна мрежа – предводник енергетског развоја у 21. веку“. Једна од теза тог излагања изазвала је велико интересовање и много прича у кулоарима. Према том предавачу, развој супермрежа на 800 или 1050-киловолтном напону и коришћење извора енергије било из Кине, било Казахстана или Русије (Сибира) решење је за енергетске проблеме у Европи, - истакао је **мр Гојко Дотлић**, председник CIGRE Србија.

Уз чињеницу да је Бразил један од најактивнијих чланова CIGRE и значајно учешће Русије, из излагања Лиу Чениа очигледно је да су државе БРИКС све активније и у светској понуди енергената, али и да Кина све озбиљније наступа на европском енергетском тржишту.

Дотлић је истакао да је Саветовање у Паризу била прилика да се разговара и о балканском регионалном скупу CIGRE. Албанија, Бугарска и Турска немају националне комитете CIGRE, али у целом региону постоји велико интересовање за такав начин рада. Регионална CIGRE укључивала би националне комитете Италије, Грчке, Румуније, Аустрије и све националне комитете с простора бивше Југославије (бивши СУДЕА). Договорено је Потписивање споразума о оснивању Регионалне CIGRE обави пре или у време 3. саветовања црногорске CIGRE 2013. године.

П. Батинић

У ПАРИЗУ ОДРЖАНО 44. САВЕТОВАЊЕ CIGRE

Кинеска енергетска понуда Европи

У Паризу је одржано 44. саветовање Међународног комитета за велике електричне мреже (CIGRE), најпрестижније организације такве врсте у свету, у чијем раду су учествовали и представници српског националног Комитета. Саветовању је присуствовало шест хиљада 826 посетилаца из 97 држава, што је готово за трећину већа посета него пре две године. Присуствовало је три хиљаде и 200 делегата и три хиљаде 626 посетилаца изложбе.

CIGRE је светски форум намењен професионалцима у области индустрије електричне енергије – седам хиљада и 400 чланова из 89 држава, од тога шест хиљада 279 индивидуалних чланова и хиљаду 136 колективних (компанија и образовних и истраживачких институција). Укупан број еквивалентних чланова је 11 хиљада и 481.

Франсоа Мелије, генерални секретар CIGRE, је рекао:

Мр Гојко Дотлић, председник CIGRE Србија, истакао да је излагање Лиу Чениа, председник кинеске Државне корпорације за мрежу, одржано приликом церемоније свечаног отварања изазвало енормно интересовање европских стручњака

Мр Гојко Дотлић, председник CIGRE Србија

- У овој години присуствовао сам низу значајних саветовања на међународном нивоу и са задовољством установио да је наше Саветовање и даље једно од најсолиднијих.

Српски Комитет уплатио је 26 котизација за учешће и

Франсоа Мелије, генерални секретар CIGRE

пет за пратиоце па је на путовању била 51 особа јер је CIGRE Србија испунила бонус и остварила гратис путовање. У складу с прописима CIGRE представљен је један наш рад чији су коаутори **З. Гајић** и **К. Бенгстон**, а рецензенти **В. Јанковић** и **Д. Балкоски** из ЕПС-а и **Б. Ивановић** из ЕПС-а. Делегацију ЈП ЕМС предводила је **Сандра Петровић**, заменик генералног директора.

На Саветовању је **Клаус Фрелих**, досадашњи председник Техничког савета, изабран на место председника CIGRE. Одлучено је да следећи састанак Административног савета буде следеће године у септембру у Русији, а донете су одлуке о новом из-

У ДОЊЕМ МИЛАНОВЦУ ОД 14. ДО 16 ОКТОБРА „МАЛА“ CIGRE

„Управљање и телекомуникације у ЕЕС“

Студијски комитети CIGRE Србија C2 (Управљање и експлоатација ЕЕС) и D2 (Информациони системи и телекомуникације) организоваће симпозијум „Управљање и телекомуникације у ЕЕС“ у Доњем Милановцу, у хотелу Лепенски виле, од 14. до 16. октобра.

ENTSO-e објавио продужење трајања треће фазе пробног синхроног рада турског електроенергетског система са континенталном Европом за једну годину (до јесени 2013)

Одлука се заснива се на техничкој оцени пробног периода који је претходно био продужен до 18. септембра 2012. године. Циљ пробног рада је да се испита стварно понашање система, да се детектују претње које нису предвиђене студијама симулација и да се наведу и спроведу одговарајуће контрамере.

ENTSO-E ова регионална група Континентална Европа прати карактеристике рада (перформансу) турског електроенергетског система и сагледава могуће негативне утицаје које може да има по електроенергетске системе у региону. Наведен је опсег конкретних контрамера које ће TEIAS (Турска корпорација за пренос електричне енергије) морати да спроведе према одређеној динамици. Интерконекија новог електроенергетског система са синхроном области Континентална Европа је озбиљан технички изазов који захтева интен-

зивне детаљне анализе и значајна прилагођавања турској преносној и производној инфраструктури, како би се испунили технички стандарди и осигурао стабилан рад интерконекизоване области.

Турски електроенергетски систем је 18. септембра 2010. године синхронизован са интерконекизованим електроенергетским системом Континентална Европа, чиме је обележен почетак паралелне пробне интерконекиције, како је и договорено између турског оператора система и ENTSO-E ових TSO-ова HTSO-ова, ESO-EAD, Amprion и Tennet (раније Transpower). Паралелни рад је остварен преко два 400kV вода са бугарским системом

и преко једног 400кV вода са грчким системом.

Овај пробни паралелни рад организован је у три фазе, од које су прве две окончане.

- Фаза 1: Период стабилизације без планиране размене енергије.

- Фаза 2: Физичка, некомерцијална размена енергије у оба правца и на обе границе између турског оператора система, и бугарског односно грчког оператора преносног система. На тај начин обавља се физичка размена електричне енергије без икакве трговине.

- Фаза 3: Након успешног окончања фаза 1 и 2, дозвољава се ограничена додела капацитета за комерцијалне размене електричне енергије између Турске и ENTSO-E-ове синхроне области Континентална Европа, у складу са процедурама о којима су се међусобно договориле Бугарска, Грчка и Турска, а према ЕУ правилима и ENTSO-E процедурама.

ENTSO-E објавио преглед усклађености система за 2011.

ENTSO-E је објавио Преглед усклађености система за 2011. (System Adequacy Retrospect - SAR), извештај у коме се закључује да су производни капацитети у европском електроенергетском систему, у којем послује 41 TSO члан из 34 земаље, током 2011. били довољни.

У Извештају се наглашава да је компензован утицај искључења немачких нуклеарки у 2011. на укупну производну структуру. Смањена је производња из необновљивих извора енергије, док производња из обновљивих извора енергије расте. ENTSO-E систем се није ослањао на увоз електричне енергије из суседних земаља и имао је на располагању довољно производних капацитета да покрије потражњу на референтним тачкама.

Извештај наводи да су, супротно повећању потрошње 2009. и 2010, блажи временски услови на почетку и на крају

2011. узроковали смањење потрошње које је регистровано у неколико земаља, нарочито у западној и северној Европи.

Највећи део енергије (48,5 посто) је произведен коришћењем фосилних горива. Следи енергија из нуклеарних електрана (26,4 посто), а затим и обновљиви извори енергије (22,4 посто). Необновљиви хидро извори енергије

чине 2,4 посто укупне производње. Три земаље (Финска, Исланд и Луксембург) су у 2011. забележиле нову највишу апсолутну историјску вредност вршног оптерећења.

Документ се може преузети на линку:

[System Adequacy Retrospect Report 2011 dated 26 July 2012](#)

Шта је Преглед усклађености система?

ENTSO-E годишње објављује Преглед усклађености система, како би се пружио преглед производње и потражње, као и увид у њихову усклађеност у ENTSO-E електроенергетском систему, фокусирајући се на баланс електричне енергије и структуру производње. Преглед усклађености система састоји од статистичких података и објашњења, тако да се може користити за процену трендова у електроенергетским системима, а служи и за упоређивање ранијих прогноза са актуелним стањем. Преглед се припрема на основу података прикупљених из сваих земаља чланица ENTSO-E.

Реструктурирање руског електроенергетског сектора

Вицепремијер Русије Аркадиј Дворкович објавио је 26. августа писмо које је послао председнику Владимиру Путину у коме се отворено противи програму реструктурирања електроенергетске привреде те земље који је припремио његов претходник у влади и штићеник Путина, челник Росњефтеа Игор Сечин. Према плану Сечина, државни холдинг Роснефтегас, где он има положај председника Управе и који контролише државно власништво у Гаспрому и Росњету, треба да купи уделе у електроенергетским преносним компанијама ФСК и МРСК Холдинг, ради формирања обједињене преносне националне компаније контролисане од стране Роснефтегаса. Суштински камен спотицања је што Дворкович заговара приватизацију енергетског сектора, а Сечин да он најпре дође стопроцентно под контролу Росњефтегаса. Према мишљењу Дворковича, Сечинов модел није у интересу државе, јер се заправо ради о приватизацији државних компанија тако што се удели коју припадају Руској федерацији пребацију у власништво Росњефтегаса. Ведомости су дан касније, 27. августа, објавиле да би Роснефтегас могао купити Интегрисане енергетске системе (ИЕС) од милијардера Виктора Векселберга. Та компанија поседује уделе у четири регионална произвођача електричне енергије у Русији, а раније је разматрала стварање заједничког улагања са Гаспромом за производњу струје. Роснефтегас контролише државни удео од 75,2 посто у Росњету и 10,7 посто удела у Гаспрому, а тренутно је предмет расправа око нагађања да заправо може бити искоришћен да купи државне енергетске послове који су требало

да буду приватизовани. Нагађа се да је с тим планом актуелни председник Владимир Путин поставио на последњој седници као премијер у мају Сечина за председника Росњефтегаса. Wall Street Journal пише да Сечин заговара тезу да Росњефтегас купи све државне енергетске компаније намењене приватизацији, док је Дворкович да се оне продају иностраним инвеститорима

Истрага о монопољу против Гаспрома

Европска комисија (ЕК) је објавила 4. септембра да ће спровести истрагу против руског Гаспрома због могуће монополистичке праксе на тржиштима гаса у средњој и источној Европи, преносе агенције. Комисија је саопштила да је забринута могућношћу да Гаспром "злоупотребљава свој доминантан тржишни положај". Тим поводом Ведомости пишу да је руско министарство енергије у марту упозорило на ову могућност „због осетних варијација у (Гаспромим) дугорочним уговорима о извозу гаса, који нису увек руковођени објективним тржишним условима“. ЕК је саопштила да ће истражити да ли та компанија ограничава слободан проток гаса преко држава чланица, спречава диверзификацију снабдевања и непоштено одређује цену гаса. Истрага комисије ће обухватити активности Гаспрома у Бугарској, Чешкој, Естонији, Мађарској, Летонији, Литванији, Пољској и Словачкој. У случају да се утврди кршење ЕУ правила о конкуренцији, Гаспром може бити кажњен са до 10 посто од годишњих прихода, односно са 1,1 до 1,4 милијарде долара, преноси РТ.

Пољска је прва реаговала поздрављајући у среду преко министарства

финансија акцију Европске комисије и изражавајући наду да би истрага могла помоћи обарању цене руског гаса у дугорочним уговорима Гаспрома за купцима. Пољска државна гасна компанија PGNiG је у фебруару тужила Гаспром абитражном суду у Стокхолму, због ценовне формуле из уговара потписаног 1996.

Гаспром је реаговао званичним саопштењем 5. септембра да се строго придржава међународног права и националне легислативе у свим земљама где послује. Гаспромове активности на ЕУ тржишту у складу су са законским стандардима који се примењују на произвођаче и извознике гаса, а то укључује и механизме за формирање цене. Очекујемо да истрага узме у обзир наша права и легитимне интересе базиране на међународном и европском праву", стоји у Гаспромовеом саопштењу.

Истрага против увозника фотонапонских панела и компоненти из Кине

Европска комисија је покренула антидампинску истрагу против увозника фотонапонских панела и компоненти из Кине. Истрагу је затражило удружење ProSun које тврди да се на европско тржиште увозе кинески панели и компоненте за уградњу и продају испод тржишне цене. Кина је у 2011. у ЕУ извезла ФН панела и компоненти у вредности 21 милијарде евра. Очекује се да би истрага могла потрајати до 15 месеци, за које време би ЕУ могао на те кинеске производе увести привремене антидампиншке царине у трајању 9 месеци.

Забрана приватизације државне имовине у сектору дистрибуције природног гаса

Украјинска Влада забранила је приватизацију државне имовине у сектору дистрибуције природног гаса у тој земљи, саопштила је Влада Украјине. Имовина те врсте не сме бити одвојена од компанија за снабдевање гасом. Нешто раније, украјински парламент је усвојио закон о реформама нафтног и гасног сектора, према ком је предложено да Влада реорганизује државни холдинг Нафтогас Украјина и да забрани његову приватизацију.

Мађарска откупљује послове са природним гасом

Мађарска држава откупиће послове са природним гасом од немачке компаније E.ON у Мађарској. Влада Виктора Орбана већ је откупила 21 посто удела у мађарској нафтно-гасној групи Мол. "Откупили смо од Руса деонице Мола, од Француза смо откупили нека водопривредна предузећа а сваког ћемо трена такође откупити мађарску филијалу E.ON од Немаца", преноси МТИ изјаву премијера Орбана. Група Мол продала је гасно пословање E.ON -у 2005. у трансакцији вредној 2,2 милијарде евра, укључујући дуг. E.ON Foldgat Trade Zrt је највећи трговац природном гасом у Мађарској. Снабдева све мађарске дистрибутере а индиректно и сва домаћинства.

E.ON реже трошкове

E.ON је ових дана саопштио да планира да одговори на константно колебање потрошње електричне енергије у Европи резањем оперативних трошкова и могућим додатним затварањем електрана, пошто је раније био најавио отпуштање око 11.000 радника. Зарада од производње струје у тој највећој немачкој компанији такође је под сталним притисцима због интервенционизма финансијски угрожених влада са југа Европске уније на тржишту електричне енергије ради попуњавања буџетских празнина, као и растуће зависности маржи E.ON -ових конвенционалних термоелектрана од притисака обновљивих извора енергије (ОИЕ), преноси Wall Street Journal. У Немачкој је удео ОИЕ већ захватио 20 посто укупне потрошње струје. E.ON је веч најавио затварање неких „непрофитабилних“ термоелектрана на гас на југу Немачке, као и једне ТЕ на мазут у Великој Британији. Највећи домаћи конкурент RWE је раније саопштио могућност затварања неких старијих ТЕ на угљ због веома ниских нивоа цена у Европи. E.ON такође најављује преношење послова на нарастајућа тржишта попут Бразила, Турске и Индије. E.ON је недавно повећао ипшак профитне циљеве за 2012. на нето 4,1 до 4,5 милијарди евра – али првенствено захваљујући договореном снижењу цена Гаспромовог гаса.

ЧЕЗ продаје електране

Чешка рударска група Czech Coal понудила је домаћем енергетском колосу ЧЕЗ 14 до 16 милијарди круна (813 мил.

долара) за термоелектрану Поцердари (1.000 MW) и 10 милијарди круна за ТЕ Чвалетице (800 MW), пренео је 4. септембра дневник Млада Фронта Днес. ЧЕЗ је ставио на продају ове две електране на угљ, у склопу плана задовољења регулаторних директива ЕУ и како би окончао дугогодишњи спор са Czech Coal-ом око цене угља за електране. Компанија нуди још три електране купцима.

Росњефт снабдева филијалу E.ON у Русији

ROSNEFT

Руска нафтна компанија Росњефт склопила је договор о продаји природног гаса филијали немачког енергетског колоса E.ON у Русији у наредне три године. E.ON Russia а ће овај гас користити за своје термоелектране у Русији, пише Реутерс. Агенција потсећа да Гаспром има ексклузивна права на извор руског гаса, али је под притиском растуће конкуренције код куће, укључујући нафтне које имају обавезу да смање сагоревање (каптажног) природног гаса који избија приликом производње нафте – које склапају самосталне уговоре о продаји гаса на руском тржишту. Росњефт производи месечно око милијарду кубика гаса, а договорио је да E.ON Russia укупно од 2013. до 2015. купи 4,65 милијарди кубних метара гаса за потребе снабдевања струјом града Сургута.

Расте трговина течним природним гасом

Течни природни гас (ЛНГ) тренутно је најбрже растуће гориво на глобалном нивоу, а очекује се да ће открића гаса на новим локацијама, пре свега у источној Африци и Аустралији да погурати гас испред угља до 2030. године, а касније запрети и нафти. Промет ЛНГ-а у 2011. порастао је за готово 10 процената, а глобални аутпут је према-

шио 240 милиона тона, судећи према подацима Међународне групе ЛНГ извозника. У физички протргованим волуменима гас се већ приближио угљу с ЛНГ транспортима вредним 250 до 260 милијарди долара барела еквивалената нафте, чинећи трећину укупно протргованог гаса. ЦЕДИГАЗ процењује да ће ЛНГ годишње расти по стопи од око 6 посто између 2011. и 2020. Очекује се да ће до краја ове декаде Аустралија од Катарa преузети примат највећег извозника ЛНГ-а на свету.

Примена свемирске технологије у бушењу нафте

Норвешка компанија Robotic Drilling Systems, која развија опрему за бушење нафте способну да размишља без помоћи човека, потписала је уговор о размени информација са америчком свемирском агенцијом NASA како би, у замену за своја сазнања, добила искуства која је на планети Марс прикупило роботско истраживачко возило Curiosity. Компанија развија футуристички пројекат који би у будућности требало да омогући потпуно аутоматизовани процес бушења нафте. руковођен координатама добијеним уз помоћ сателита - почев од постављања челичног торња, преко бушења извора, до премештања на другу локацију. Међу компанијама које развијају технологију

која треба да уклони живу радну снагу са најопаснијих и временски најдужих процеса производње нафте су Apache, National Oilwell Varco и Statoil. Curiosity је дизајниран да прикупла податке и самостално одлучује о следећем кораку на основу програмираног резоновања. Руковођени истом логиком, поменуте нафтне компаније развијају технологију која ће процес бушења учинити интелигентнијим и способним да одмах одговори на услове терена и околине, попут екстремних температура и високих притисака.

Саудијска Арабија бележи рекордне зараде од извоза нафте

Саудијска Арабија би у овој години требало да оствари петро-бербу од близу 335 милијарди долара, показује процена највеће банке ове нафтом богате монархије. Тиме ће бити оборен досадашњи рекорд у заради на извозу нафте од 317 милијарди долара из 2011. године, захваљујући просечној цени барела од рекордних 108 долара и повећању производње у овој години за 1,1 милион барела на дан, на 9,3 мбд.

Најдубља нафтна бушотина

Ехон Neftgas Ltd (ENL) пробио је до сада најдубљу нафтну бушотину на свету на нафтном пољу Чајво на полуострву Сахалин у Русији. Дубина пробијеног извора је 12.376 метара. Челник ENL-а Јамсе Таулор рекао је да је шест од десет најдубљих нафтних бушотина на свету, укључујући ову, изведено у оквиру пројекта Сахалин 1 у Русији уз коришћење тзв технологије “брзог бушења” Ехон Mobil-а.

Рекордна производња нафте у Русији

Русија је у августу производила рекордних 10,38 милиона барела нафте на дан, што је ниво који није забележен од распада Совјетског савеза до данас, објавило је 2. септембра Министарство енергије Русије.

Венецуела укида преференцијалне услове за извоз нафте

Куба ће прва изгубити преференцијалне услове по којима добија нафту од Венецуеле од јануара идуће године ако опозициони кандидат Енрике Каприлес Радонски добије 7. октобра на националним изворима, преноси Аргус информацију добијену од аутора плана за првих 100 дана будуће нове владе. Куба тренутно добија око 102.000 барела нафте на дан од државне венецуеланске компаније ПдВ, што у целини покрива услуга својих доктора, спортских тренера, војних и безбедоносних експерата везаних за сва министарства владе у Каракасу. Према рачуници опозиције, ПдВ тако губи годишње 3,7 милијарди долара које би

добила продајом те нафте на тржишту. Нафта намењена Куби ће одмах бити преусмерена на слободно тржиште, а приходима ће се сервисирати дуговања ПдВ од преко седам милијарди долара, рекли су саветници Каприлеса Радонског.

Одговор Гаспрома на могући јефтинији амерички гас из шкриљаца

Руско Министарство привредног развоја упозорава да би Гаспром могао у будућности да изгуби водећу позицију на домаћем и страном тржишту и тражи од државног колоса да неодољно активира неке од својих великих инвестиционих пројеката, јер се страхује да би јефтинији амерички гас из шкриљаца могао стићи до европског тржишта. Велики амерички извозни терминали почеће с радом 2016. године, када се може очекивати први значајнији извоз америчког гаса у Европу, што ће вероватно приморати Гаспром на снижавање цена. С друге стране, на руском тржишту удео независних приватних гасних фирми попут Новатека порастао је на 25 посто и даље расте.

Преговори о гасоводу ТАНАП

Високи представници Турске, Туркменистана, Азербејџана и Европске уније разговарали су 3. септембра о уласку Туркменистана у 7 милијарди долара вредан пројекат гасовода ТАНАП, којим азербејџански гас треба да буде транспортован до Турске, а одатле до Европе, преноси дневник Хурриет. Турска и Азербејџан су у јуну потписали договор о пројекту гасовода Транс-Анатолија (ТАНАП), али је турски министар енергије Танер Јилдиз рекао после састанка да би његова земља могла тим путем да купује и туркменистански гас. Туркменистан се сматра власником четвртих по величини резерви природног гаса на свету. ТАНАП је планиран да крене капаци-

тетом од 16 милијарди кубика годишње, уз максимум од 60 млрд.м³, што не би могао да оствари транспортујући само азербејџански гас.

Нови закон о енергији у Хрватској

Нови закон о енергији, којим се Хрватска усклађује са законодавством ЕУ, који је припремила Влада Хрватске, а који би ускоро требало да буде разматран, предвиђа да Влада више неће моћи да утиче “на поскупљење енергената – струје, гаса, топле воде и осталог”. Ријечки Нови лист пише да ће једини регулатор на тржишту енергената бити Хрватска енергетска регулаторна агенција (ХЕРА). Председник Савеза удружења за заштиту потрошача Ненад Куртовић сматра да ХЕРА неће моћи да се супротстави расту цена енергената. Он је подсетио да Хрватску уласком у ЕУ чека и увођење додатних акција на електричну енергију и гас, што ће додатно поскупјети цијене ових услуга.

ХЕП група бележи губитак

ХЕП група завршила је прво овогодишње полугодиште с консолидованим губитком (после опорезивања) од 315,5 милиона куна (око 42 мил. евра), док је у истом раздобљу прошле године имала нето добит од 543,7 милиона куна (72,5 мил. евра), преноси Енергетика-нет. Хрватска државна електроенергетска компанија у финансијском извештају наводи да су трошкови пословања групе у првом полугодишту у односу на исто раздобље прошле године већи за 975,7 милиона куна, тј. 17 посто. Компанија наводи да су трошкови производње и набавке електричне енергије порасли за 1,14 милијарде куна, или за 42,7 посто јер је настављено неповољно хидролошко раздобље па је мања производња електричне енергије у хидроелектранама морала бити надомештена већим увозом и производњом у термоелектранама.

Rte

Réseau de transport d'électricité

Оперативна поузданост мреже је у сржи одговорности која је законски поверена RTE. Закон каже: „Оператор преносног система је дужан да у сваком тренутку обезбеди равнотежу токова електричне енергије на мрежи, као и поузданост, безбедност и ефикасност система, узимајући у обзир техничке околности. Оператор ће такође обезбедити поштовање правила која регулишу повезивање различитих националних система за пренос електричне енергије ”.

Допринос функционисању тржишта електричне енергије

RTE гарантује недискриминаторски однос према свим корисницима система за пренос електричне енергије, без обзира на удаљеност добављача и потрошача. Компанија промовише неометан проток. Решења управљања протоком штите слободу тржишних играча и узимају у обзир њихове иницијативе.

Својим предвиђањима потражње RTE пружа корисне информације заинтересованим странама у енергетском сектору и широј јавности и подстиче одговорно коришћење електричне енергије. Предузеће, такође, тежи да обезбеди да електрична енергија произведена из обновљивих извора буде интегрисана у електроенергетски систем што ефикасније.

Приредио М. Б.

УПОЗНАЈЕМО ОПЕРАТОРЕ СИСТЕМА: ФРАНЦУСКА

Кључна карика у европском електроенергетском ланцу

Мрежа којом управља RTE највећа је у Европи

RTE (Réseau de Transport d'Électricité), независно предузеће у власништву EDF (Électricité de France), француски је оператор система преноса електричне енергије. Компанија је одговорна за рад, одржавање и развој мреже високог и екстра високог напона и гарантује њену поузданост и правилан рад. RTE је веза између и потрошача, дистрибутивних система и индустријских потрошача директно повезаних на преносни систем, и француских и европских добављача. Са 100.000 километара далеко-

вода напона од 63 до 400 киловолти и 45 прекограничних водова, мрежа којом управља RTE највећа је у Европи. RTE тренутно запошљава готово осам хиљада и 500 радника.

Висок ниво јавних услуга

RTE обавља низ важних делатности од јавног значаја дефинисаних француским законом. Ове делатности прецизиране су Уговором о јавном сервису потписаним са француском владом и спроводе се под окриљем француског енергетског регулатора, CRE, у чијој је надлежности и одређивање тарифе за коришћење преносне и дистрибутивне мреже. Уговор о јавном сервису, потписан 2005, гарантује висок ниво обављања електроенергетске делатности у Француској. Документ предвиђа обавезе RTE, како би се обезбедила дугорочна одрживост успешног управљања преносним системом и стабилност електроенергетског система Француске. RTE има одговорност да, уз адекватне трошкове, одржава, јача и развија мрежу, како би систем био у стању да одговори захтевима, у исто време водећи рачуна о утицају на животну средину. Предузеће гарантује континуитет и квалитет снабдевања електричном енергијом.

У срцу Европе

Као оператер највеће мреже у Европи, RTE управља конекцијама између Француске и њених суседа. Са својим колегама из других земаља, RTE ради на развоју техничких и економских механизма за организовање европског тржишта електричне енергије и промовисање неометаног међународног протока електричне енергије. Ова сарадња помаже да се побољша поузданост система, као и сигурност снабдевања.

Комплекс EDF у Паризу, где је и седиште RTE

Бразил је највећа национална економија у Латинској Америци, чланица БРИКС – пет најперспективнијих светских економија (Бразил, Русија, Индија, Кина и Јужноафричка Република), држава с 200 милиона становника. Упечатљива карактеристика свих држава БРИКС је значајна енергетска моћ. Последње Саветовање Међународног комитета за велике електричне мреже (CIGRE) у Паризу показало је озбиљне аспирације Кине према енергетском тржишту Европе. Русија се већ дуго дружи са „старом дамом“, а бразилски електроенергетски стручњаци су најбројнији и међу најактивнијим у раду CIGRE.

Бразилци бележе извозни бум, као и велики развој пољопривреде, рударства, услужних делатности и великих инвестиционих захвата. Главни извозни производи су авиони, електрична опрема, аутомобили, етанол, текстил, обућа, гвожђе, челик, кафа, поморанџин сок, соја и говедина. Бразил све више учествује и у међународном финансијском тржишту, а трећи је највећи извозник пољопривредних производа у свету. Пољопривреда и сродни сектори као што су шумарство и риболов представљају 5,1 посто домаћег производа, док индустрија – од аутомобилске, преко авионске, челичне, петрохемије до компјутера – остварује 30,8 посто. Индустријска постројења углавном су лоцирана у великим центрима као што су Сао Паоло, Рио де Жанеиро, Кампинас, Порто Алегре и Бело Хоризонте. Та земља је и трећи највећи произвођач комерцијалних авиона у свету.

Технолошка истраживања у Бразилу углавном су у јавним универзитетима и истраживачким институтима, а више од 73 процента средстава за истраживања обезбеђује држава.

Бразил је десети највећи потрошач енергије у свету, али готово у потпуности енергетски независан. Већину енергије добија из обновљивих извора – хидропотенцијала и етанола, а главни необновљиви извори су нафта и природни гас. Очекује се да ће та држава постати главни произвођач и извозник нафте захваљујући најновијим открићима нафтних лежишта.

Хидроелектрана Итаипу највећи је хидропотенцијал Бразила и Парагваја, пошто су те две државе заједнички улагале у Итаипу чија изградња почела 1975. године. То постројење тренутно је највећа светска хидроелектрана и друга највећа по инсталисаној снази. ХЕ Итаипу коштала је 20 милијарди

ХЕ Итаипу, једно од седам чуда модерног света

ЕНЕРГЕТИКА И БРАЗИЛСКИ ЕКОНОМСКИ „БУМ“

Мрежа и одрживи развој

долара, а годишње испоручује 70 TWh. К томе, на вештачком језеру које је Итаипу створила на реци Парана планира се инсталисање соларних панела који би требало да испоруче 250 TWh а њихово инсталисање требало би да кошта 132 милијарде долара. ХЕ Итаипу проглашена је једним од седам чуда модерног света. У њу је уграђено 15 пута више бетона него у Евротунел испод Ламанша. Висина бране је 196 метара, а ширина је готово осам километара. Брана је створила језеро дуго 170 километара, широко седам, које запрема 29 милијарди тона воде. Главне количине произведене електричне енергије у Итаипу транспортују се 750-киловолтним далеководом, дугим 891 километар, до Сао Паола.

С друге стране, у Бразилу је значајно угрожена животна средина, али и одрживи развој. Природно наслеђе те државе угрожено је узгојем стоке и крчењем због пашњака, продајом шуме, рударством, насељавањем, експлоатацијом гаса и нафте, превеликим ловом и риболовом. Осим тога, многобројне бране и инфраструктурни објекти, загађење воде, пожари изазивају климатске промене. Само на Амазону предви-

ђена је градња 70 хидроелектрана. Сходно томе, угрожени су и животна средина, али и будући развој Бразила.

Дакле, закључивати је лако: држава која, осим природним богатствима, располаже енергентима и енергетском независношћу остварује и економски просперитет. Путеви транспорта те енергије већ сами по себи су извори повећања националног богатства о чему сведочи и чињеница да је **Лиу Чениа**, председник кинеске Државне корпорације за мрежу, Европљанима понудио три опције за решавање недостатка електричне енергије, разумљиво, нудећи кинеску електричну енергију допремљену супер-мрежом уз, како је рекао, значајно нижу цену преноса.

Несумњиво следи да је развој енергетског сектора ултимативни захтев модерног времена, а у склопу тога електроенергетских потенцијала. Притом, мрежа за пренос електричне енергије има изванредан значај и као комерцијални пут, али и као стратешки инструмент држава. Дакако, све то уз неумитни услов – планирање одрживог развоја.

П. Батинић

АЕРС о енергетским потребама Србије

У најновијем Извештају Агенције за енергетику Републике Србије (АЕРС) приказане су потребе за укупном енергијом у 2010. години и процена за 2011. годину. Потрошња укупне примарне енергије у Србији без Косова и Метохије у 2010. години је износила је 15,5 милиона тона еквивалентне нафте (мтое), а према проценама у 2011. години износила је 16,2 мтое. Увозна зависност у 2010. години је била 33,6 одсто, а у 2011. незнатно мања.

Највеће учешће у домаћој производњи примарне енергије има угљ, али му је учешће у укупној потрошњи угља опало са 93 одсто у 2010. години на 91 одсто у 2011. години. У укупној потрошњи нафте лане домаћа производња овог енергента учествовала је са 42 одсто (у 2010. години 31 одсто), а гас са 21 одсто (у 2010. години 17 одсто). На ово је утицала повећана производња у НИС-у.

Укупна финална потрошња енергије у Србији 2010. износила је 8,9 милиона тона еквивалентне нафте (мтое), а у 2011. години 9,3 мтое. Највеће учешће у потрошњи финалне енергије имају домаћинства, па индустрија и саобраћај.

У делу који се односи на отвореност тржишта електричне енергије и природног гаса у најновијем извештају Агенције за енергетику Републике Србије (АЕРС) наводи се да су право на снабдевање по регулисаним ценама током 2011. године имали сви купци електричне енергије и природног гаса. Право на слободни избор снабдевача на тржишту су имали сви купци електричне енергије и природног гаса који нису домаћинства. Потенцијално,

тима је отворено 49 одсто тржишта електричне енергије и 90 одсто тржишта природног гаса, а остатак ће бити отворен од 1. јануара 2015. године, када и домаћинства буду могла да се снабдевају на слободном тржишту.

Право куповине на слободном тржишту су користили само купци природног гаса, док за електричну енергију није било интересовања, јер је регулисана цена ЕПС-а била повољнија од тржишне цене.

Десетак великих купаца је куповало гас по уговореним ценама, углавном од Јавног предузећа Србијагас као трговца на слободном тржишту. По слободно уговореним ценама, у 2011. години је купљено 33,5 одсто, а у 2010. години 46,4 одсто укупно утрошеног гаса.

Од 1. јануара 2013. године ће се смањивати број купаца који имају право на регулисану цену. Право на јавно снабдевање ће имати, од 1. јануара 2013. године, крајњи купци електричне енергије, односно природног гаса чији су објекти прикључени на дистрибутивни систем (купци прикључени на преносни, односно транспортни систем ће морати да купују ове енергенте на тржишту.

Иако је велики број компанија добио лиценце за трговину на велико електричном енергијом (50) и природ-

ним гасом (17), у Србији, према извештају АЕРС-а, није било значајног напретка у развоју слободног тржишта електричне енергије и природног гаса. На тржишту на велико за домаће потребе доминирају два државна јавна предузећа, ЕПС и Србијагас.

Тржиште на мало је, такође, углавном регулисано, јер велики број купаца који су имали право, није био заинтересован за снабдевање на слободном тржишту.

У 2012. годину су пренета нека отворена стратешка питања која ће битно одређивати услове пословања и начин функционисања енергетике и енергетских тржишта у наредним годинама. Нова Стратегија развоја енергетике би требало да учини извеснијим услове дугорочне енергетске стабилности и принципе прилагођавања енергетике Србије глобалним и европским захтевима на начин који ће бити најповољнији за купце и доприносити економском развоју. Енергетска предузећа ће што пре, на истим основама, донети планове развоја. Овим се омогућава да се успостави и дугорочнија политика цена и отклоне затечени дебаланси и обезбеди амбијент који ће бити довољно стабилан и подстицајан за инвестирање.

Р. Е.

У Сали 302 дирекције ЕМС-а средином септембра одржана је обука за запослене која је имала циљ да их упозна са новим софтвером за планирање набавки. Обуку је држао **Бобан Васиљевић**, главни пројектант у Центру за информациони систем. Обука је трајала пуна три сата, а учесници су се обучавали за функције планера, координаторе планирања потреба, носиоце планирања и уреднике каталога потреба. Поред упознавања са новим софтвером за планирање набавки, на обуци је било речи о изради потреба, са деловима каталога потреба и плана потреба.

Обуку је у периоду од 10. до 18. септембра прошло више од 50 запослених по свим погонима, центрима и дирекцијама. По речима Бобана Васиљевића, после ових обука биће написано упуство за коришћење софтвера које треба да помогне запосленима у

Примена решења донеће велике уштеде

лакшем коришћењу софтверских решења. Коришћење софтвера може да се очекује до краја септембра, што је

усклађено са почетком планираног годишњег програма пословања предузећа. Увођењем овог софтверског реше-

ња ЕМС има шансу да развије комплексан и ефикасан систем планирања послова и потреба. По речима **Драгослава Перића**, саветника генералног директора за развој и планирање, најбољи пример је стање неке робе у магацину, за коју данас нема јасно и прецизно вођене евиденције стања у свим магацинима, тако да је немогуће ући у реално планирање потреба појединих магацина. Циљ овог софтвера је да омогући ефикасно планирање потреба, а самим тим ће донети и битне уштеде, јер ће пословодство имати реално сагледавање потреба по организационим деловима предузећа.

С. Станковић

МЕЂУНАРОДНА РАЗМЕНА СТУДЕНАТА У ПОГОНУ НОВИ САД

Едукација будућих инжењера

У пројекту међународне размене студената, који реализује организација IAESTE из Београда, и ове године учествовала је "Електро-мрежа Србије", а практична знања, стечена током студија, студенткиња из Пољске могла је да примени у Погону преноса Нови Сад, током двомесечне праксе.

Студенткиња енергетике, Технолошког универзитета у Гдањску **Ана Ковалска** највише је импресионирана свесрдном помоћи и предусретљивошћу колега у Погону Нови Сад, који су јој стрпљиво и прецизно одговарали на сва питања и решавали све недоумице о функционисању електроенергетског система, са којима се суочавала претходна два месеца.

Студенткиња из Пољске први пут је посетила једну трафостаницу, конкретно Нови Сад 3, где је из прве руке добила све информације и на лицу места се увери како она

Студенти током праксе, након теоријских, стекли и знања у пракси

Студенткиње Ана Ковалска и Милица Латинић у постројењу ТС Нови Сад 3

функционише, упознала кључне елементе трафостанице и сазнала шта се и на који начин ради током редовног ремонта постројења.

Ментор студената из међународне размене **Владимир Крнајски**, руководилац

Службе експлоатације Погона преноса Нови Сад, каже да су овакви пројекти значајни не само за студенте, већ и за ЈП "Електро-мрежа Србије", јер потврђују да смо међу ретким јавним предузећима која, захваљујући својим стручним кадро-

вима, знања могу да пренесу на будуће инжењере и допринесу развоју њихове каријере.

- Сви студенти који су до сада обавили стручну праксу у нашој фирми сложни су у једном, а то је да им је пружена прилика да упознају оперативни део посла и тако боље схвате како функционише електроенергетски систем. Ово је само још једна у низу пракси, које су реализоване у оквиру међународне размене студената, у који смо укључени већ дуги низ година - каже Крнајски.

Он наглашава да се све више студената Универзитета Нови Сад одлучује да обавезну стручну праксу обави управо у Погону Нови Сад, а то, како каже, потврђује професионални реноме нашег предузећа.

Међу студентима новосадског Универзитета који су обавили двонедељну праксу у Погону Нови Сад били су и **Милица Латинић** и **Милутин Јарић**, који су, поред стицања практичних знања о својој струци, имали прилику и да од колегинице из Пољске сазнају шта одликује тамошњу електроенергетику.

С. Екер

Интервенције и лоше време увек иду заједно

Редован ремонт је у току. Радови су у пуном јеку. Рокови се поштују, послови завршавају на време. Ванредне активности, ни током овог ремонта, нису никаква новост. За њих су увек спремни, пре свих, монтери, јер они су главни јунаци у свакој причи о ванредним догађајима, барем када су у питању далеководи. И не само главни јунаци, већ небројено пута, и прави хероји.

Монтери Зоран Филиповић, Здравко Димић, Светозар Русов и Владимир Дињашки крећу на посао

Освануо је још један врео дан. Рани су јутарњи часови, доба дана када је температура, чак и усред августа, иоле подношљива. Сунце високо на небу обећава! Обећава да ће нас и данас беспштедно грејати. На срећу свих оних који су планирали да се башкаре негде на плажи, базену или неком другом згодном месту.

За монтере Службе за одржавање далековода Погона преноса Нови Сад то је само још један нови радни дан, у којем, испоставиће се касније, ни ванредних активности неће мањкати. **Зоран (Филиповић), Здравко (Димић), Жика (Живорад Спасић)** и још један **Зоран**

Последње припреме пред почетак радова

(Радић) на радним су местима. Уз прву јутарњу кафу договарају шта ће и како данас радити.

Након редовних послова које завршавају, а пролазно време им је, да будемо скромни, сасвим коректно, стиже дојава! О квару, разуме се. Изолаторски ланац на стубу далековода 217/1, је прекинут. Прецизније, истопљен и преполовљен. Нама, обичним смртницима, на ову вест, отео би се коментар: "Па, добро, ништа страшно, момци ће отићи до стуба, заменити тај (изолаторски) ланац, па се вратити редовном послу".

Међутим, као ни све у животу, ни ово није тако једноставно. Неки догађаји, у овом случају, квар, могу попримити и много шире, озбиљније и драстичније размере, а уз то, логично је и сасвим могуће, изазвати и вишеструку штету. Дакле, постоји један детаљ у читавој овој причи о квару на стубном месту - спорни стуб налази се дубоко у шуми, на ловишту (у близини Обреновца). Квар би могао да изазове "пуцање" проводника, а потом, неминуовно, и пожар у шуми. Други детаљ - да би се уопште стигло до стуба, потребно је раскрчити коридор. Он је дугачак пет, а широк четири метра. За ову врсту посла не постоје посебне екипе. То раде, нико други, но монтери.

Два Зорана, Здравко и Жика пакују заштитну, безбедносну и сву осталу опрему, којој додају и две "моторке". Она ће бити најважнији алат у овом "походу на шуму". Седају у "ландровер", који је небројено пута до сада доказао да има одличне, аутомобилским речником речено, перформансе које одолевају баш свакој рупи на путу, шибљу, узбрдици и низбрдици (ваљда због тога и јесте теренско возило, прим.аут). "Ландровер"-а можда карактеришу одличне перформансе, али оно што наше монтере карактерише, називамо другим именом. Они су храбри, пожртвовани, предани послу, одговорни, физички спремни. То су доказали и овог пута.

Стигли су на локацију. Томе је претходио договор са шумарима, власницима ловишта, који су дозволили сечу дрвећа. У границама, подразумева се. Узимају моторке и посао може да почне. Оно сунце и даље не штеди.

Грање пада на све стране, а при крчењу коридора максимално се води рачуна да буде посечено само онолико дрвећа колико је неопходно, да би шума и природе, је ли, биле сачуване. Пут којим би требало да прође камион са корпом "чувају" два стабла, удаљена једно од другог таман толико колико је широк и камион. Нови изазов. Задатак је провозати грдосију од камиона тим путем, а при том не оштетити стабла. Вешт возач сигурно би то могао да уради....Закључили су да **Душко Конић** и **Илија Марић** јесу вешти за воланом. Задатак успешно обављен.

Крај крчења шуме се не назире. Већ је касно после подне. Ваздуха међу густим растињем све је мање. Наши момци одав-

Најмлађи монтери **Иван Филиповић** и **Владимир Дињашки**: "Терен је често веома неприступачан"

но су породицама јавили да их не чекају на ручку. Настављају даље, јер посао мора бити урађен. Данас. Без одлагања. Оно сунце и даље не штеди.

Осим ваздуха, ускоро је и све мање светлости. Ближи се ноћ. "Моторка" је неуморна. И наши монтери. Стиже и појачање. **Зоран Уборњи** и **Владимир Дињашки**. Предводи их пословођа, **Рајко Манојловић**. Остао је још непун метар коридора, и у дужину, и у ширину. Пада последње мање стабло. Корпа креће ка проводнику, у висину више од 20 метара. Не спушта се наредних неколико саати. Коначно, монтер даје знак да је и овај део посла завршен. Квар је отклоњен. Проводник сачуван. Корпа се спушта. А, пре тога и "моторка" је утихнула. А и шумски живот. Ваљда зато што и птице и дивљач одлазе на спавање после поноћи. Сан је сада прекопотребан и двојици Зорана, Здравку и Жики.

Сања Екер

Фудбалска репрезентација ЈП EMC недавно је постала првак „Сосијете Женерал“ супер лиге на нивоу Београда у малом фудбалу, у четвртој сезони овог фудбалског такмичења.

У регуларном делу шампионата учествовало је осам екипа које су одиграле 14 кола. Након лигашког такмичења, наша екипа у малом фудбалу освојила је треће место и пласирала се у плеј-оф који је недавно одржан у спортској хали у Лештанима.

У првој утакмици плеј-офа, против КМФ– Рагаци из Лештана, фудбалска репрезентација ЈП EMC у регуларном делу утакмице одиграла је нерешено - 2:2. После извођења пенала успешнији су били фудбалери ЈП EMC, који су пенал пуцачку серију завршили у своју корист коначним скором 5 : 4.

ПОБЕДНИЦИ У МАЛОМ ФУДБАЛУ

ЈП EMC првак „Сосијете Женерал“ фудбалске лиге

После полуфиналне утакмице, у финалу су се састали са екипом Црвени из Миријева, које је репрезентација ЈП EMC уз максимално залагање наших фудбалских актера савладала коначним резултатом 2: 1 у регуларном делу утакмице и тако се окитила овогодишњом шампионском титулом у малом фудбалу.

Кроз читав такмичарски циклус екипу ЈП EMC предводили су **Златомир Добрисављевић** и **Предраг Јанковић** са тренерима **Ацом Васи-**

љевићем и **Драганом Милојевићем**. Екипу су сачињавали: **Самарџић Стеван, Станић Слађан, Алексић Бошко, Гајић Зоран, Младеновић Милош, Ћосић Драган, Апчевић Небојша, Токановић Владимир, Николић Предраг, Јовановић Милош, Лакић Милан, Главинић Љубиша, Еленков Милан, Бајић Србољуб, Бањац Раде, Бенаковић Миодраг, Игњатевић Денис, Здравковић Иван** и **Боројевић Бранислав**.

М. Вукас

Електричарска слава Свети пророк Илија

Почетком августа у Погону Крушевац, у присуству великог броја запослених, свечано је прослављена електричарска слава Свети пророк Илија.

Свечаност су својим присуством увеличали свештеници, монахиње из манастира Свети Пантелејмон и Свети Стефан, монаси из манастира Суково код Пирота, као и гости из института Никола Тесла и Погона Нови Сад. Драги гости на слави били су и пензионери, међу којима и **Бора Михајловић** (Бора Џиса) који је пре много година започео традицију прославања славе Свети Илија у Погону Крушевац.

Овогодишњи колачар и домаћин славе био је **Иван Милићевић** са својом породицом. По традицији Иван је предао део колача наредном колачару **Живковић Предрагу Този**.

Електричарска слава обележена је и у другим организационим јединицама ЈП EMC.

Р. Петровић

Рекреативни одмор на Охридском језеру

Запослени уживали у добром друштву и лепом времену

Синдикат ЕМС је у сарадњи са Послодавцем, у последњој недељи августа организовао рекреативни одмор у Македонији у хотелу „Десарет“ на самој обали Охридског језера у месту Пештан. Аранжман је обухватао седам пуних пансиона у двокреветним собама са терасама, од којих је већина била са погледом на језеро. Одличан положај хотела и лепо време допринели су да 40 запослених и њихових пратиоца проведу пријатне тренутке купајући се у бистрој води Охридског језера. Већина учесника је користила организоване излете аутобусом. Обишли су манастир Св. Наум, музеј на полуострву Градиште где је реконструисано праисторијско

насеље на води, затим цркву Св. Софија, Самуилову тврђаву, археолошко налазиште Плаошник где се налази реплика цркве Св. Климент и Пантелејмон, а у цркви Богородице Перивлепте присуствовали су веома надахнутом предавању о историји ове светиње. У више наврата обишли су градове Охрид и Стругу. Веома занимљив је био и излет до Преспанског језера где је већина путника искористила прилику да се на кратко окупа и у овом језеру. Слободно време је искористишено за међусобно дружење и боље упознавање са колегама из различитих делова нашег колектива, као и са њиховим породицама.

Р. Петровић

Дринска регата

Двадесеточлана посада Синдиката Електроисток Изградња учествовала је крајем јула на 19. Дринској регати. Петнаест хиљада људи, у више од хиљаду чамаца, сплавова и разних маштовитих пловила, спустило се 20 километара током реке Дрине, од Перућца до Рогачице. Највећа фешта на води је

својеврсна масовна антистрес манифестација, а река Дрина је најбоље место за опуштање и бег од свакодневних проблема. Активни одмор је употпуњен утакмицом у малом фудбалу између електроистокских екипа „Голи“ и „Обучени“ (10:8). Три дана боравка на Дрини, уз богат мени и весело друштво, улепшали су неколико трубачких оркестара и познате групе: Легенде, Кербер, Београдски синдикат и Забрањено пушење.

Дринска регата је најстарија манифестација туристичко – рекреативног карактера на реци Дрини коју већ 18 година у спомен на древну традицију дринских сплавара организују С. Т. Ц. „Бајина Башта“ и Општина Бајина Башта.

В. Смилић

ПЛАНИНАРСКИ ПОДУХВАТ

Семсовац на Алпима

Вођен чврстом вољом и жељом за новим изазовима, само месец дана после велике алпинистичке несреће на Алпима, у августу је на планинарски поход кренуо **Владимир Првановић**, члан Синдиката ЕМС запослен у ПД „Електроисток – Изградња“ д.о.о. Циљ је био освајање највишег врха у Италији и највишег врха западне Европе. Први део плана је успешно окончан освајањем Гран Парадиза (4061), али због учесталих снежних и камених лавина и изричите забране успона на Мон Блан (4810), после два дана проведених у кампу на 3817 метара надморске висине, експедиција се вратила у Србију, са наодом да ће следеће године завршити поход.

М.А.

ДРУГИ СУСРЕТИ СИНДИКАЛНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЕЛЕКТРОПРЕНОСНИХ ПРЕДУЗЕЋА ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

Спортска надметања и унапређење сарадње

На Другим сусретима синдиката електропреносних предузећа Македоније, Црне Горе, Републике Српске, Бугарске и Србије, одржаним од 6. до 9. септембра у Врњачкој Бањи, окупило се 250 учесника, који су се надметали у малом фудбалу, баскету, стоном тенису, шаху, стрељаштву, пикаду и пливању.

Сусрете је, испред хотела "Бреза", отворио **Милован Андрић**, председник Синдиката "Електромерже Србије".

- Ови сусрети су настали као израз потребе да се омогући упознавање запослених у електропреносним предузећима региона и унапреди сарадња њихових синдикалних организација. Други сусрети се одржавају у години када Синдикат "Електромерже Србије" обележава 20 година свог постојања и рада. Превенција радне инвалидности, спортска рекреација, односно оптимална физичка активност је услов за очување здравља и нормално функционисање човековог организма у целини, али ови сусрети имају и један

виши циљ, а то је да се видимо и дружимо, и да везу коју нам је омогућила наша мрежа остваримо и у међуљудским односима. Желим да контакте које смо до сада имали ојачамо и да се на следећим сусретима окупе сви синдикати електропреносних компанија региона, истакао је Андрић.

Такмичење спортиста протекло је у коректној и фер борби а највише успеха имали су такмичари Синдиката ЕМС који су освојили прво место у генералном пласману. Други је био Синдикат МЕРСО из Македоније, а треће

Партнерски односи Пословодства и Синдиката

На сусретима у Врњачкој Бањи били су и представници пословодства свих електропреносних предузећа. У име "Електромерже Србије", домаћина сусрета, добродошлицу колегама из региона пожелела је **Сандра Петровић**, заменик генералног директора ЈП ЕМС. Она је, између осталог, указала на добру комуникацију пословодства и синдиката ЈП ЕМС, а потврда томе је и заједничка организација овогодишњих сусрета.

- Подржавам ову манифестацију, желим да се још више прошири, и да на њима учествује више жена, нагласила је Сандра Петровић.

место припало је Републици Српској.

На свечаној вечери уприличеној поводом завршетка такмичења најуспешнијим екипама и појединцима уручени су пехари и медаље.

Јован Поповић

ШЕСТО ПРВЕНСТВО СИНДИКАТА ЕМС У ПРИПРЕМАЊУ РИБЉЕ ЧОРБЕ

Златни котлић на обали језера Перућац

Средином септембра, на месту где се сусрећу река Дрина и планина Тара, на обали језера Перућац испред хотела „Језеро“, одржана је туристичко-рекреативна манифестација чланова Синдиката ЕМС „Златни котлић“. Домаћин и организатор је био Синдикат ЕМС Дирекција уз помоћ Централне синдиката. Стотинак учесника и гостију је било смештено у хотелу и бунгаловима „Језеро“. У десет котлића скувано је око 100 литара рибе чорбе, а на неколико таландара, специјалних еколошких роштиља, испечено је

више од 30 килограма квалитетне рибе, које су дегустирали такмичари и гости. Леп амбијент и добро расположење учинили су незаборавним ово целодневно дружење на обали језера, које се наставило поделом признања и слављем у хотелском ресторану до касно у ноћ. У конкуренцији је било десет екипа и све су добиле дипломе за укусне рибе чорбе које су припремили. По оцени официјелних дегустиатора - професионалних куvara из хотела, најукуснију рибу чорбу скували су мајстори из екипе Погона Бор - **Рашић Малиша**, **Со-**

логуб Драган и **Ристић Милорад**, друго место заузела је екипа Погона Нови Сад, а треће Погона Ваљево. **Ирена Пејовски**, председница Синдиката ЕМС Дирекција уручила је победницама награде синдикалне Централне - прохромске котлиће и специјалне захвалнице **Љубиши Стојановићу - Буди**, идејном творцу и иницијатору ове манифестације и **Мићи Станићу**, директору хотела „Језеро“ за помоћ у реализацији такмичења. **Војин Костић**, председник Синдиката ЕПС Дирекције, уручио је бонус награду победничкој еки-

пи, а **Тихомир Јовановић**, синдикални повереник из издвојеног привредног друштва Електроисток Пројектни биро, које је добило домаћинство за следеће такмичење, позвао је све присутне да и 2013. године учествују на такмичењу у припремању рибе чорбе.

М. А.

У Србији је сваких 100 секунди потребан давалац крви за децу и одрасле особе којима је крв неопходна да би преживели. Упркос бројним научним и медицинским истраживањима, дугогодишњи напори да се пронађе адекватна и вештачка замена за крв нису уродили плодом. Једини извор тог по здравље и живот важног лека је човек – давалац крви. Сви ми, када нам из различитих разлога (операције, болести, повреде) крв затреба као лек, зависимо од хуманих и одговорних људи великог срца, од добровољних давалаца крви.

Програм добровољног давања крви је високо организован социјални програм који постоји у свим земљама света, који се из дана у дан развија и унапређује и који обухвата све структуре друштва. Како би се осигурало брзо, сигурно и квалитетно лечење многобројних болесника, потребно је да у сваком тренутку постоје довољне резерве јединица и продуката од крви. Служба трансфузије организовано прикупља крв од добровољних давалаца, обрађује је и потом дистрибуира здравственим установама којима је и потребна.

У наредним редовима покушаћу да дам одговоре на нека уобичајена питања, као и предрасуде које постоје, а везана су за добровољно давање крви.

Да ли је давање крви болно и опасно?

У односу на укупан значај и сам чин давања крви, бол је тренутна и занемарљива. Крв се вади из вене у пределу лакта, где је убода игле најмање болан, а сам процес траје од 5 – 10 минута. Компликација нема јер је целокупан прибор за узи-

мање крви стерилан, апироген, за једнократну употребу и баца се након коришћења. Као нежељене реакције могу да се јаве појава модрица на месту убода и осећај слабости. Модрице могу да изгледају ружно (естетски проблем), обично су безопасне и пролазе саме од себе. Слабост након давања крви се јавља код занемарљиво малог броја давалаца. Уколико се придржавамо датих савета о припреми пред давање крви до слабости неће ни да дође, а уколи-

Један дан

ко се слабост осети, обавезно треба да се пријави здравственом раднику. Због тога је препоручљиво узети и појести „оброк захвалности“, најчешће у виду сендвича, који сваки давалац добије након давања крви.

Ко све може да да крв?

Давалац крви може да буде свака здрава, одрасла особа од 18 – 65 година старости, тежа од 50 кг, нормалног артеријског притиска и пулса, код које се провером крвне слике тј. нивоа хемоглобина (изнад 135 г/л код мушкараца и 125 г/л код жена) и лекарским прегледом утврди да давање крви неће имати штетне

последнице ни за даваоца, али ни за примаоца исте. Интервал између два давања је три месеца за мушкарце и четири месеца за жене.

Како се понашати пре и после давања крви?

Посебна припрема за давање крви није потребна, као ни посебан режим после давања крви, али да би се што боље осећали при давању крви, поготово ако је то прво давање, одређени савети би могли да буду корисни. Препоручује се да пре давања крви особа буде одморна, да је претходне ноћи имала довољну количину сна и да је добро спавала, да је пред давање крви

Активности секције добровољних давалаца крви ЈП ЕМС

Спасић Мирослав, Весић Бојан, Савић Драган, Радоњић Иван и синдикални повереник Пршић Аранђел, чланови Секције добровољних даваоца крви Синдиката ЕМС из Погона Крушевац и овог пута су се

радо одазвали апелу за помоћ нашем колеги Станимиру Милосављевићу, чувеном „Кензи“ из Погона Крушевац, коме је крв била потребна због операције. Централа Синдиката ЕМС је увек подржавала овакве и сличне хумане акције у циљу

промоције добровољног давања крви, нарочито током сезонског дефицита крви, јер то поред велике помоћи онима којима је драгоценост течност неопходна, представља и промоцију здравог стила живота, утиче на подизање нивоа грађанске солидарности и друштвене одговорности запослених у ЈП ЕМС. Све иницијативе и акције добровољних даваоца крви из нашег Предузећа координира и евидентира **Александра Пејовски**. Поред плаћеног одсуства добровољни даваоци крви ослобођени су плаћања партиципације за одређене лекове и медицинско-техничка помагала и имплантате.

Радомир Петровић

– један живот

узела лагани оброк и довољну количину течности – најбоље 4 чаше воде 1 – 2 сата пре давања. Након давања крви треба се понашати уобичајено. Завој на прегину лакта не треба да се скида два сата након давања. Потребно је тог дана да се уноси нешто више течности него обично. Треба избегавати тежи физички рад и напор најмање 4 сата након давања. Избегавати пушење бар 2 сата, алкохол бар 8 сати, дуготрајно стајање и боравак у непроветреним просторијама. Не треба полазити на дуг и напоран пут колима као возач. Такође се препоручује особама које се професионално баве пословима на висини или вођњом да тога дана не раде.

Која се количина крви даје и за које време се дата крв надокнади?

Просечна одрасла особа има 70 мл крви на килограм телесне масе. Особа од 70 кг има око 5,5 литара крви у организму. Давање крви је апсолутно безбедно за даваоца јер здрава особа има резерву крви која није неопходна за нормално функционисање. Може да се да 10% од укупне количине тј. око 450 мл крви. Организам врло брзо надокнади изгубљену количину крви. „Течни“ део тј. плазма се надокнади из резерви за 48х, а ћелијски елементи за 30 – 60 дана (леукоцити за неколико сати,

тромбоцити за 3 – 5 дана, еритроцити за 4 недеље, а гвожђе за 8 недеља), те из тог разлога мора да постоји већ поменути размак између давања крви.

Да ли је давање крви корисно?

Одговор је ДА! Поред тога што се давањем крви спашава или побољшава квалитет нечијег живота, сам чин давања даје осећај задовољства, човечности, социјалне одговорности, грађанске солидарности и просвећености, као и знања да се чини нешто хумано. Приликом давања крви одређује се крвна група и Rh фактор, а лекарским прегледом се проверава здравље даваоца и оријентациона крвна слика. Костна срж се стимулише да ствара нове и младе крвне ћелије. Побољшава се цирку-

лација у организму и смањује ризик од појаве инфаркта миокарда (срчаног удара) код мушкараца и код жена у менопаузи који дају крв 2 – 3 пута годишње.

Шта се контролише у крви даваоца?

Наши прописи обавезују да се свака јединица крви, а то значи крв сваког даваоца, обавезно контролише на: крвно групну припадност (АБО и Rh систем крвних група), присуство ирегуларних антитела и изазиваче трансмисивних болести које се преносе путем крви (хепатитис Б и Ц, АИДС – СИДА и сифилис). Пре давања крви попуњава се упитник, а одговори треба да буду искрени, тачни и прецизни. Уколико је резултат тестиране крви позитиван или лажно позитиван, давалац се

обавештава и спроводе се додатна тестирања ради утврђивања реланог стања.

Колико крв кошта и да ли се њоме тргује?

Крв нема цену, као ни живот! Крв вреди колико и људски живот који је том крвљу спасен. Прописи и званична акта Светске здравствене организације и Међународног црвеног крста не дозвољавају трговину крвљу. Прописи наше земље забрањују извоз крви, јер је прикупљена крв намењена за редовну употребу и стварање резерви од националног интереса.

У просторијама „ЕМС“ а и на више пунктова наредних месеци биће организована акција добровољног давања крви. Информације о тачном датуму и терминима давања крви биће истакнуте на видљивим местима. Овим путем, као лекар и човек, позивам све запослене, све „Емсовце“ да се на ову акцију одазову у што већем броју, да је подрже, да одвоје мало свог времена и још једном покажу колико су одговорни, хумани и солидарни.

Др Александра Карапанчић
(лекар опште праксе у амбуланти „ЕМС“)

Добровољно донирање крви првог октобра

организационих делова Предузећа крв донирају по месту рада и боравка.

Запослени приликом донирања треба да нагласе да долазе из ЈП ЕМС и да обавезно понесу чланску легитимацију како би се евидентирао број давања крви и оствариле здравствене бенефиције.

М.В.

Серија текстова „ЕМС-ова амбуланта“ омогућена је средствима TEMPUS пројекта

сигурност. поузданост. ефикасност.

www.ems.rs